

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (SKRL)

10 vekttall videreutdanning for lærere

STUDIEPLAN

for Semesteremne i kristendomskunnskap
med religions- og livssynsorientering
(10 vekttall videreutdanning for lærere)

Utgave 1997 II

INNHOOLD:

Innledning	s. 3
Målgruppe	s. 3
Forholdet til rammeplan og skolefag	s. 3
Estetisk tilnærming	s. 3
Emnestruktur og vektning	s. 4
Opptak og kompetanse	s. 4
Mål	s. 4
Innhold	s. 5
Faglig og didaktisk innføring	s. 5
Andre religioner og livssyn	s. 5
Etikk og filosofi	s. 6
Bibelen	s. 7
Kristendommens historie	s. 7
Kristen livstolkning i dag	s. 8
Arbeidsformer	s. 9
Vurdering	s. 9
Vedlegg:	
1. Litteratur	s.10
Faglig og didaktisk innføring	s.10
Andre religioner og livssyn	s.10
Etikk og filosofi	s.11
Bibelen	s.11
Kristendommens historie	s.12
Kristen livstolkning i dag	s.12
2. Utvalgte forskrifter	s.14
1. Studentenes plikter og rettigheter	s.14
2. Forskrifter for eksamenskandidater	s.14
3. Forskrifter om begrunnelse og klage ved universitets- og høskoleeksamener	s.15
4. Fakultetets nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold m.m.	s.16

Det teologiske Menighetsfakultet
Gydaskive 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf.22 59 05 00

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (SKRL)

10 vekttall videreutdanning for lærere

Innledning

Målgruppe

Målgruppen for semesteremnet er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er tale om lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Videreutdanningen er særleg aktuell for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendomskunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som fra før har videreutdanning fra fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse vil videreutdanningen gi faglig og didaktisk oppdatering i forhold til skolefaget. Men disse studentene må regne med at det kan bli noe overlapping i forhold til tidligere videreutdanning.

Forholdet til rammeplan og skolefag

Læreplanen for dette semesteremnet er utarbeidet på grunnlag av departementets rammeplan for videreutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (VU-KRL 1, 10 vekttall, KUF (dato)).

Faglig og didaktisk vil semesteremnet ta utgangspunkt i skolefaget og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagemnene og fagperspektivene i skolefaget vil stå sentralt. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i semesteremnet har fått en vektning som svarer til skolefaget.

Estetisk tilnærming

I skolefaget blir det lagt særlig vekt på estetisk tilnærming til lærestoffet. Religiøst liv har til alle tider vært knyttet til ulike estetiske uttrykksformer. Det kultiske livet har utfoldet seg gjennom kroppsbevegelser/dans, dramatiske uttrykk, musikk, bildekunst og arkitektur. Estetiske uttrykk gir anledning til sanselig opplevelse og erkjennelse som ord alene ikke kan gi. Slik opplevelse og erkjennelse krever at en er åpen for et møte med de estetiske uttrykkene.

Emnestruktur og vektning.

Hovedemnene i planen og vekttallene de har fått, framgår av denne oppstillingen:

Faglig og didaktisk innføring	1
Bibelen	2
Kristendommens historie	2
Kristen livstolkning i dag	1
Andre religioner og livssyn	2,5
Etikk og filosofi	1,5

Denne oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre hovedemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av hovedemnene, ikke bare i emnet "etikk og filosofi". "Kristen livstolkning i dag" tar opp kristen etikk, og "andre religioner og livssyn" tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Opptak og kompetanse

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse (se likevel det som ovenfor er sagt om målgruppe).

Semesteremnet ekvivalerer med den første 10-vektallsenheten innenfor fakultetets grunnfag (G1). Det vil si at en kan bygge opp grunnfagskompetanse ved å kombinere semesteremnet med den andre 10-vektallsenheten i grunnfaget (G2).

Studenter som har videreutdanning innenfor fagområdet kristendoms-kunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97, må regne med at det kan bli noe overlapping. Graden av overlapping vil framgå av tidligere videreutdanning sammenlignet med planen for semesteremnet.

Mål

Gjennom studiet av semesteremnet skal studentene

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for

estetisk opplevelse i skolen

- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk
- stimuleres til personleg vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Innhold

Faglig og didaktisk innføring

(1 vekttall, ca. 200 sider)

Dette hovedemnet skal gi en faglig og didaktisk innføring i skolefaget, med særleg vekt på det som er nytt i faget. Til grunn for hovedemnet ligger departementets plan for 21 timer etterutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (KUF dato).

DELEMNER

- Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering: skolefagets oppgave og egenart
- Tekst og fortelling i kristendommen og andre religioner
- Identitet og sosialisering
- Religionenes estetiske uttrykk
- Respekt og dialog
- Kristne og humanistiske verdier

Andre religioner og livssyn

(2,5 vekttall, ca. 500 sider)

Studiet av dette hovedemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

DELEMNER

- Godt kjennskap til jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- Kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- Kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- Kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- Oversikt over religionenes stilling i Norge
- Kjennskap til nyreligiøsitet
- Godt kjennskap til humanisme og naturalisme
- Kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- Fagdidaktikk: Arbeid med framstillingen av ulike religioner og livssyn i lærebøker i skolen. Forholdet mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen.

Etikk og filosofi

(1,5 vekttall, ca. 300 sider)

Dette hovedemnet er nært knyttet til hovedemnene Andre religioner og livssyn og Kristen livstolkning i dag. Deler av etikken er også plassert i hovedemnet Faglig og didaktisk innføring. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. Kristen livstolkning i dag og Andre religioner og livssyn legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette hovedemnet.

Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte forligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

DELEMNER

- Kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- Kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- Kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- Kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- Fagdidaktikk: Kjennskap til verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og til formidling av filosofi i skolen

Bibelen

(2 vekttall, ca.400 sider)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap til Bibelen som helhet og til utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

DELEMNER

a) Det gamle testamente

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller
- Kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- Kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- God kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- God kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Oversikt over NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- Kjennskap til evangelienes tilblivelse og det synoptiske problem
- Kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger, og Johannes' åpenbaring
- Kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- Godt kjennskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32.

Kristendommens historie

(2 vekttall, ca.400 sider)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

DELEMNER

- Oversikt over kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden

- Kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- Kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- Fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

Kristen livstolkning i dag

(1 vekttall, ca 200 sider)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående hovedemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette hovedemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Delemner som omhandler etikk, er plasserte både under dette og de to neste hovedemnene. En del etikk er også med i den faglige og didaktiske innføringen. I dette hovedemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

DELEMNER

- Kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- Godt kjennskap til det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- Godt kjennskap til grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- Kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- Fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

Arbeidsformer

Generelt er det viktig at en benytter arbeids- og studieformer som også setter lærerne bedre i stand til å utføre undervisningsoppgavene i skolefaget. Slike arbeidsmåtar bør mest mulig være en integrert del av arbeidet med de ulike hovedemnene i studiet. Innsiktingen mot utøvelsen av undervisningsoppgaver er særlig viktig i forhold til de nye perspektivene og det nye lærestoffet i skolefaget. Som i L97 er det f.eks. et viktig prinsipp at en skal arbeide med kristendommen og med andre religionar og livssyn ut fra de samme pedagogiske prinsippene.

På samme måte som i skolefaget bør studentene derfor få møte mennesker med forskjellig tro og livssyn, og få anledning til å besøke kirke og forsamlingshus, synagoge, moske og tempel.

Vurdering

Eksamen består av to skriftlige deksamner, hver på 4 timer. Det blir gitt et oppgavesett til hver deksamnen. Når studiet blir gjennomført på ett semester, blir eksamen avlagt som en prøve på 8 timer. Når studiet blir gjennomført over to semestre, kan det avlegges en deksamnen ved slutten av hvert semester. Vitnemål blir utskrevet etter at den siste prøven er bestått.

Første deksamnen omfatter de tre først hovedemnene i planen: Faglig og didaktisk innføring, Andre religioner og livssyn og Etikk og filosofi, til sammen 5 vekttall. Andre deksamnen omfatter de tre siste hovedemnene: Bibelen, Kristendommens historie og Kristen livstolkning i dag, til sammen 5 vekttall.

Godkjente hjelpemidler til eksamen er:

Bibelen i følgende utgaver:

Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Norsk Bibel 1988 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Bibelselskapet, bokmål 1930 og nynorsk 1938 (eller senere).

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad.

For eksamensbruk skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

Evangelie-synopse, Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

Ord i Bibelen (til NO 78/85), Oslo 1986 (bokmål) og 1992 (nynorsk)

Bibel-ord (til NB 88), Oslo 1992

Bibelordbok, bokmål ved K.G., Oslo 1934 (eller senere)

Ordbok for Det nye testamente, nynorsk ved E. Lehmann, Oslo 1955

Ved bibelfaglig eksamen er NO 78/85 (bokmål eller nynorsk) eksamenstekst. Denne utgaven lånes ut til eksamen, sammen med en av de to andre norske godkjente utgavene. Det samme gjelder evangelie-synopsen.

Bibelordbøker (og eventuelt andre bibelutgaver) må studentene selv bringe med på eksamen.

Hjelpemidler skal være helt uten understrekninger og notater.

Vedlegg 1

Litteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal

godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før fristen for eksamensoppmelding.

Faglig og didaktisk innføring

Sidsel Lied: Jeg fant, jeg fant... en bibeltekst. Eleven som forsker og kunstner. Oslo: IKO-forlaget 1996, s.22-40

Læreplan for kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, i Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen, KUF 1996

Metodisk veileder for KRL-faget, KUF 1997 (et utvalg)

Mogstad, S.D.: Fag, identitet og fortelling. Oslo: Universitetsforlaget 1997 (et utvalg)

Andre religioner og livssyn

a) Innledende spørsmål

Gravem, P.: Livstolkning, Prismet 6/96, s.235-261

Smart, N.: Worldviews. Crosscultural Explorations of Human beliefs, New Jersey 1995, s.35-57

Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.9-18 og s.35-47

b) Religionskunnskap

Arlebrand, H.: Det ukjente. Om okkultisme og åndelighet i en ny tidsalder. Luther: Oslo 1993, s.71-151 og 185-225

Beaver, R.P. et al (eds.): The World's Religions, 2nd. ed., revised, Lion Publishing: Oxford 1994, s.170-342 og 399-410

Opsal, J.: Lydighetens vei. islams veier til vår tid. Universitetsforlaget: Oslo 1994, s.291- 312

Nordhaug, H.: Tro møter tro. Verbum: Oslo 1990, s.45-65

c) Livssynskunnskap

Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.48-108

Human-Etisk Forbund: Humanisme - et livssyn (uten år, 6 sider)

Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", i Ung Teologi 19 (1986), nr.1, s.3-14

Stigen, A.: "Humanisme", i Humanist nr.2, 1987, s.22-29

Etikk og filosofi

a) Etikk og filosofi

Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar. Universitetsforlaget: Oslo 1994, s.25-44 og 95-123

Gaarder, J.: Sofies verden. Roman om filosofiens historie. Aschehoug: Oslo 1991 (eller senere), s.11-166, 294-331, 362-392, 417-458

b) Fagdidaktikk

Krogseth, O.: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn", i Østnor, L.(red.): Mange religioner - en etikk? Universitetsforlaget: Oslo 1995, s.99-115

Bibelen

a) Det gamle testamente

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Stordalen, T. og R. Hvalvik: Presentasjon av Bibelen, Oslo: Menighetsfakultetet, foreløpig utgave 1996/97, i følgende utvalg:

GTs kanonhistorie, s.3-8; Bibelens utbredelse og oversettelse, s.35-47 (sammen med NT); Bibelen som helhet, s.200-279 (sammen med NT)

Til: Oversikt over Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Stordalen og Hvalvik: Presentasjon.. (se ovenfor), s.54-58 (pkt. 1.2)

S.Storøy: "Litteraturen og Israels historie", i (samme forf.): Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen, Oslo: Verbum 1996, s.31-47

Til: Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller:

Stordalen og Hvalvik: Presentasjon.. (se ovenfor), i følgende utvalg:

GTs historieverk, s.51-77; Historienoveller, s.78-86

Kjennskap til følgende avsnitt fra 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:

Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35

Rut og Jona: hele bøkene leses

Til: God kunnskap om bakgrunn for 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:

M.Kartveit (red.): Det gamle testamente. Analyse av tekstar i utval, Oslo: Samlaget 1997, følgende utdrag:

Berge, K. og T.Stordalen: "Innledning til Mosebøkene": hele

Stordalen,T.: "Urhistorien": Generell innledning og avsnittet for 2:4-3:24

Berge, K.: "Fedrehistorien": Generell innledning og avsnittet for 12:1-9

b) Det nye testamente

Stordalen, T. og R. Hvalvik: Presentasjon av Bibelen. Oslo: Menighetsfakultetet 1996; s. 15-28 (NTs kanon); 155-198 (Evangelienes tilblivelse, Matt, Luk); 200-279 (Bibelen som helhet - sammen med GT) + avsnittene om Apg og Åp. (ca 15s)

Bent Noack: Det nye Testamente og de første kristne årtier. København: G.E.C.Gad, 1985, s. 42-78

Kvalbein, H.: Matteusevangeliet, bind I-II (Bibelverket), Oslo: Luther forlag 1989-90; Bind I, s. 102-108; 226-236; 252-263; Bind II, s. 63-75.

Donahue, J.R.: The Gospel in Parable, Philadelphia: Fortress Press, 1988; s.128-139; 146- 162.

Kristendommens historie

- Chadwick, O.: Historien om den kristne sivilisasjonen, Oslo: Aschehoug, 1997, s.1-183; 196-239.
- Fuglesang, S. H. (red.), Middelalderens bilder. Utsmykningen av koret i Ål stavkirke, Oslo: Cappelen 1996, s. 17-93.
- Wilson-Dickson, A., The Story of Christian Music, Oxford: Lion Publishing House, 1992, s.33-63; 72-77; 84-100.
- Danbolt, G. og M. Kjerschow, Billedspor 1, Oslo: Tell forlag, 1996, s. 90-99; 114-144.
- Gunnes, E.: Klosterliv i Vesten, Oslo: Aschehoug, 1986, s.9-40 + et utvalg fra Benedikts regel (ca 30s).
- Mundal, E.: Legender frå mellomalderen. Soger om heilage kvinner og menn. Oslo: Det Norske Samlaget, 1995, s. 7-16; 157-200.
- Haanes, V., "Ta eksempel av deres tro. Fra helgenlegende til historisk kritisk forskning", Prismet 47 (1996) nr. 2, s.55-62.

Kristen livstolkning i dag

a) Kristen tro og livstolkning

- Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, i A.Brunvoll: Den norske kirkes bekjennesskrifter, Oslo: Lunde forlag 1972 eller senere, s.17-25 *eller* i J.O.Mæland (red.): Konkordieboken, Oslo: Lunde forlag 1985 eller senere, s.15-18
- Luthers lille katekisme, i A.Brunvoll: Den norske kirkes bekjennesskrifter, Oslo: Lunde forlag 1972 eller senere, s.98-148 *eller* i J.O.Mæland (red.): Konkordieboken, Oslo: Lunde forlag 1985 eller senere, s.277-295
- Gravem, P.: Livstolkning. Prismet 6/96, s.262-273
- Henriksen, J.-O.: Guds virkelighet, Oslo: Luther forlag 1994, s.53-86
- Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.37-71
- Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og "Det skjulte nærvær"", i Salmespråk - kunst og kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole, Oslo: Verbum 1992, s.59-66
- Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", i Salmespråk.. (se ovenfor), s.73-81

b) Kristen etikk

- Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar. Universitetsforlaget: Oslo 1994, s.17-23 og 47-92
- Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.75-90

c) Fagdidaktikk

- Metodisk veiledning, KUF 1997 (et utvalg: om kristne høytider og salmer i skolen)

Vedlegg 2

Utvalgte forskrifter

(Fakultetets grunnregler, reglement for opptak til studiene, reglement for eksamener ved fakultetet med forskrifter kan fås i et eget hefte).

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden i Oslo, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig innen de fastsatte frister på eget skjema til hver eksamen. For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift. For eksamen betales egen avgift. Vitnemål for de eksamener som er avlagt utenfor fakultetet, vedlegges eksamensoppmeldingen dersom de ikke er innlevert tidligere.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag. Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene, heller ingen form for oversettelser. Har noen med seg nytestamente e.l., må dette innleveres til inspektøren før oppgaven leses opp.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes. Fakultetets regler for røykfrie områder gjelder også for eksamenskandidater.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelser avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelser med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester. For kontinuasjonsprøve betales ikke nytt eksamensgebyr.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFTER OM BEGRUNNELSE OG KLAGE VED UNIVERSITETS- OG HØGSKOLEEKSAMENER

Fastsatt av Kirke- og undervisningsdepartementet 19. januar 1973 med hjemmel i Kongelig resolusjon 5. desember 1969 om delegasjon m.v. i forbindelse med Forvaltningslovens ikraftsettelse.

§ 1 BEGRUNNELSE

Eksamenskandidat ved universitet eller høyskole har etter at sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene, Finner sensoren det hensiktsmessig, kan redegjørelse gis skriftlig.

Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal de være tilgjengelige for kandidatene etter at sensuren er falt.

§ 2 KLAGE OVER INNHOLDET AV SENSURVEDTAK

Klage over innholdet av sensurvedtak fremsettes skriftlig. Finnes klagen å være berettiget, endres vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren, og en frist på tre uker til å meddele om klagen opprettholdes.

Opprettholdes klagen, skal denne behandles av en særskilt klagenemnd, som oppnevnes av styret*, det høyeste organ ved institusjonen.

Examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Muntlig eksamen, propedeutiske prøver og praktiske prøver kan ikke påklages. Er kretsen av sakkynndige i et fag så liten at styret ved institusjonen ikke anser det mulig å sammensette en klagenemnd med tilstrekkelig kyndighet, kan sensurvedtaket ikke påklages.

§ 3 BEHANDLINGEN I KLAGENEMNDA

Klagenemnda vurderer sensurvedtak og begrunnelsen for det. Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamenprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Endring kan skje til gunst eller til ugunst for klageren. Nemndas avgjørelse er endelig. I fag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig eksamen er avholdt, skal det før den nye karakteren fastsettes, avholdes ny muntlig prøve.

§ 4 KLAGE OVER SAKSBEHANDLINGEN

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av det høyeste organ ved institusjonen, eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve. Klageorganets avgjørelse er endelig.

§ 5 FULLMAKT TIL Å GI NÆRMERE REGLER

Styret ved institusjonen kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ ved institusjonen klagen skal fremsettes for og om hva som skal regnes som påtakelig misforhold etter § 3. Forøvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kap. VI.

* Iflg. departementets fastsettelse av 31.10.73 skal ved MF fakultetet ha de funksjoner som i forskriftene er lagt til styret.

4. FAKULTETETS NÆRMERE REGLER OM BEGRUNNELSE, OM KLAGENS FORM OG INNHOLD M.M.

Jfr. Forskrifter om begrunnelse m.m. av 19.01.1973, § 5.

1. OM BEGRUNNELSE

Studenter som ønsker en redegjørelse for sensurvedtak må henvende seg til den av sensorene som disse har utpekt til dette formål, innen 3 uker etter åpningen av neste semester.

2. OM KLAGENS FORM OG INNHOLD

Klage over innholdet av sensurvedtak så vel som klage over saksbehandlingen fremsettes skriftlig til undervisningsadministrasjonen og må være begrunnet.

3. OM FRIST FOR KLAGEN

Klage over innholdet av sensurvedtak må være innkommet innen 2 uker etter at sensuren er falt.
Klage over saksbehandlingen må være innkommet innen 1 uke etter at skriftlig sensur er falt.

4. OM KLAGENEMNDAS SAMMENSETNING

Klagenemnda skal ha tre medlemmer og en sammensetning som tilsvarer sensurkollegiet. Et flertall i klagenemnda skal være nye i forhold til sensurkollegiet. Klagenemnda oppnevnes av avdelingens lærermøte.

5. OM HVA SOM SKAL REGNES SOM PÅTAGELIG MISFORHOLD ETTER FORSKRIFTENES § 3

For at klagenemnda skal kunne fastsette en ny karakter, må den - der hvor det gis tallkarakter - finne at det er et misforhold mellom eksamenprestasjoner og eksamensresultat på minst 3/10 ved en eksamen som har karakterskala fra 1.0 til 4.0.

6. EVENTUELL MUNTLLIG PRØVE ETTER ENDRING AV KARAKTEREN FOR SKRIFTLIG

Dersom karakteren for skriftlig prøve endres etter omsensur, må kandidaten opp til ny muntlig prøve hvis muntlig prøve er en justering av den skriftlige karakteren.

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (SKRL)

10 vekttall videreutdanning for lærere

STUDIEPLAN

for Semesteremne i kristendomskunnskap
med religions- og livssynsorientering
(10 vekttall videreutdanning for lærere)

Utgave 1999 II

INNHOOLD:

Innledning	s. 3
Målgruppe	s. 3
Forholdet til rammeplan og skolefag	s. 3
Estetisk tilnærming	s. 3
Emnestruktur og vekting	s. 4
Opptak og kompetanse	s. 4
Mål	s. 4
Innhold	s. 5
Faglig og didaktisk innføring	s. 5
Andre religioner og livssyn	s. 5
Etikk og filosofi	s. 6
Bibelen	s. 7
Kristendommens historie	s. 7
Kristen livstolkning i dag	s. 8
Arbeidsformer	s. 9
Vurdering	s. 9
Vedlegg:	
1. Litteratur	s.10
Faglig og didaktisk innføring	s.10
Andre religioner og livssyn	s.10
Etikk og filosofi	s.11
Bibelen	s.11
Kristendommens historie	s.12
Kristen livstolkning i dag	s.12
2. Utvalgte forskrifter	s.14
1. Studentenes plikter og rettigheter	s.14
2. Forskrifter for eksamenskandidater	s.14
3. Forskrifter om begrunnelse og klage ved eksamener	s.15

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (SKRL)

10 vekttall videreutdanning for lærere

Innledning

Målgruppe

Målgruppen for semesteremnet er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er tale om lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Videreutdanningen er særleg aktuell for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendomskunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som fra før har videreutdanning fra fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse vil videreutdanningen gi faglig og didaktisk oppdatering i forhold til skolefaget. Men disse studentene må regne med at det kan bli noe overlapping i forhold til tidligere videreutdanning.

Forholdet til rammeplan og skolefag

Læreplanen for dette semesteremnet er utarbeidet på grunnlag av departementets rammeplan for videreutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (VU-KRL 1, 10 vekttall, KUF (dato)).

Faglig og didaktisk vil semesteremnet ta utgangspunkt i skolefaget og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagemnene og fagperspektivene i skolefaget vil stå sentralt. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i semesteremnet har fått en vektning som svarer til skolefaget.

Estetisk tilnærming

I skolefaget blir det lagt særlig vekt på estetisk tilnærming til lærestoffet. Religiøst liv har til alle tider vært knyttet til ulike estetiske uttrykksformer. Det kultiske livet har utfoldet seg gjennom kroppsbevegelser/dans, dramatiske uttrykk, musikk, bildekunst og arkitektur. Estetiske uttrykk gir anledning til sanselig opplevelse og erkjennelse som ord alene ikke kan gi. Slik opplevelse og erkjennelse krever at en er åpen for et møte med de estetiske uttrykkene.

Emnestruktur og vekting.

Hovedemnene i planen og vektallene de har fått, framgår av denne oppstillingen:

Faglig og didaktisk innføring	1
Bibelen	2
Kristendommens historie	2
Kristen livstolkning i dag	1
Andre religioner og livssyn	2,5
Etikk og filosofi	1,5

Denne oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre hovedemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av hovedemnene, ikke bare i emnet "etikk og filosofi". "Kristen livstolkning i dag" tar opp kristen etikk, og "andre religioner og livssyn" tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Opptak og kompetanse

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse (se likevel det som ovenfor er sagt om målgruppe).

Semesteremnet ekvivalerer med den første 10-vektallsenheten innenfor fakultetets grunnfag (G1). Det vil si at en kan bygge opp grunnfagskompetanse ved å kombinere semesteremnet med den andre 10-vektallsenheten i grunnfaget (G2).

Studenter som har videreutdanning innenfor fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97, må regne med at det kan bli noe overlapping. Graden av overlapping vil framgå av tidligere videreutdanning sammenlignet med planen for semesteremnet.

Mål

Gjennom studiet av semesteremnet skal studentene

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som

norsk skole bygger på

- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk
- stimuleres til personleg vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Innhold

Faglig og didaktisk innføring

(1 vekttall)

Dette hovedemnet skal gi en faglig og didaktisk innføring i skolefaget, med særleg vekt på det som er nytt i faget. Til grunn for hovedemnet ligger departementets plan for 21 timer etterutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (KUF dato).

DELEMNER

- Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering: skolefagets oppgave og egenart
- Tekst og fortelling i kristendommen og andre religioner
- Identitet og sosialisering
- Religionenes estetiske uttrykk
- Respekt og dialog
- Kristne og humanistiske verdier

Andre religioner og livssyn

(2,5 vekttall)

Studiet av dette hovedemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

DELEMNER

- Godt kjennskap til jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- Kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- Kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- Kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- Oversikt over religionenes stilling i Norge
- Kjennskap til nyreligiøsitet
- Godt kjennskap til humanisme og naturalisme
- Kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- Fagdidaktikk: Arbeid med framstillingen av ulike religioner og livssyn i lærebøker i skolen. Forholdet mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen.

Etikk og filosofi

(1,5 vekttall)

Dette hovedemnet er nært knyttet til hovedemnene Andre religioner og livssyn og Kristen livstolkning i dag. Deler av etikken er også plassert i hovedemnet Faglig og didaktisk innføring. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. Kristen livstolkning i dag og Andre religioner og livssyn legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette hovedemnet.

Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte forligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

DELEMNER

- Kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- Kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- Kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- Kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- Fagdidaktikk: Kjennskap til verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og til formidling av filosofi i skolen

Bibelen

(2 vekttall)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap til Bibelen som helhet og til utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

DELEMNER

a) Det gamle testamente

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller
- Kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- Kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- God kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- God kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Oversikt over NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- Kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- Kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger, og Johannes' åpenbaring
- Kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- Godt kjennskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32.

Kristendommens historie

(2 vekttall)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

DELEMNER

- Oversikt over kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- Kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- Kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- Fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

Kristen livstolkning i dag

(1 vekttall)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående hovedemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette hovedemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Delemner som omhandler etikk, er plasserte både under dette og de to neste hovedemnene. En del etikk er også med i den faglige og didaktiske innføringen. I dette hovedemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

DELEMNER

- Kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- Godt kjennskap til det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- Godt kjennskap til grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- Kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- Fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

Arbeidsformer

Generelt er det viktig at en benytter arbeids- og studieformer som også setter lærerne bedre i stand til å utføre undervisningsoppgavene i skolefaget. Slike arbeidsmåtar bør mest mulig være

en integrert del av arbeidet med de ulike hovedemnene i studiet. Innsiktningen mot utøvelsen av undervisningsoppgaver er særlig viktig i forhold til de nye perspektivene og det nye lærestoffet i skolefaget. Som i L97 er det f.eks. et viktig prinsipp at en skal arbeide med kristendommen og med andre religioner og livssyn ut fra de samme pedagogiske prinsippene. På samme måte som i skolefaget bør studentene derfor få møte mennesker med forskjellig tro og livssyn, og få anledning til å besøke kirke og forsamlingshus, synagoge, moske og tempel.

Vurdering

Eksamen består av to skriftlige deksamner, hver på 4 timer. Det blir gitt et oppgavesett til hver deksamnen. Når studiet blir gjennomført på ett semester, blir eksamen avlagt som en prøve på 8 timer. Når studiet blir gjennomført over to semestre, kan det avlegges en deksamnen ved slutten av hvert semester. Vitnemål blir utskrevet etter at den siste prøven er bestått.

Første deksamnen omfatter de tre først hovedemnene i planen: Faglig og didaktisk innføring, Andre religioner og livssyn og Etikk og filosofi, til sammen 5 vekttall. Andre deksamnen omfatter de tre siste hovedemnene: Bibelen, Kristendommens historie og Kristen livstolkning i dag, til sammen 5 vekttall.

Godkjente hjelpemidler til eksamen er:

Bibelen i følgende utgaver:

Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Norsk Bibel 1988 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Bibelselskapet, bokmål 1930 og nynorsk 1938 (eller senere).

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad.

For eksamensbruk skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

Evangelie-synopse, Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

Ord i Bibelen (til NO 78/85), Oslo 1986 (bokmål) og 1992 (nynorsk)

Bibel-ord (til NB 88), Oslo 1992

Bibelordbok, bokmål ved K.G., Oslo 1934 (eller senere)

Ordbok for Det nye testamente, nynorsk ved E. Lehmann, Oslo 1955

Ved bibelfaglig eksamen er NO 78/85 (bokmål eller nynorsk) eksamenstekst. Denne utgaven lånes ut til eksamen, sammen med en av de to andre norske godkjente utgavene. Det samme gjelder evangelie-synopsen.

Bibelordbøker (og eventuelt andre bibelutgaver) må studentene selv bringe med på eksamen.

Hjelpemidler skal være helt uten understrekninger og notater.

Vedlegg 1

Litteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før fristen for eksamensoppmelding.

Faglig og didaktisk innføring

Sidsel Lied: Jeg fant, jeg fant... en bibeltekst. Eleven som forsker og kunstner. Oslo: IKO-forlaget 1996, s.22-40

Mogstad, S.D.: Fag, identitet og fortelling. Oslo: Universitetsforlaget 2.utg.1999 , kap.1-3 og 5-11

Andre religioner og livssyn

a) Innledende spørsmål

Gravem, P.: Livstolkning, Prismet 6/96, s.235-261

Smart, N.: Worldviews. Crosscultural Explorations of Human beliefs, New Jersey 1995, s.35-57

Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.9-18 og s.35-47

b) Religionskunnskap

Arlebrand, H.: Det ukjente. Om okkultisme og åndelighet i en ny tidsalder. Luther: Oslo 1993, s.71-151 og 185-225

Rian, D. og Eidhamar, L.G.: Jødedommen og islam, Kristiansand S: HøyskoleForlaget 2.utg.1999, kap 2.1 - 4.9

Jacobsen, K.A. og Thelle, N.R.: Hinduismen og buddhismen, Kristiansand S: HøyskoleForlaget Del 1 kap.1.1 -6.4 og Del 2 kap.2 - 6 og 10 (ekskurs og rammer er ikke eksamenspensum)

c) Livssynskunnskap

Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.48-108

Human-Etisk Forbund: Humanisme - et livssyn (uten år, 6 sider)

Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", i Ung Teologi 19 (1986), nr.1, s.3-14

Stigen, A.: "Humanisme", i Humanist nr.2, 1987, s.22-29

Etikk og filosofi

a) Etikk og filosofi

Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar. Universitetsforlaget: Oslo 1994, s.25-44 og 95-123

Gaarder, J.: Sofies verden. Roman om filosofiens historie. Aschehoug: Oslo 1991 (eller senere), s.11-166, 294-331, 362-392, 417-458

b) Fagdidaktikk

Krogseth, O.: "Verdiforiming i et livssynspluralistisk samfunn", i Østnor, L.(red.): Mange religioner - en etikk? Universitetsforlaget: Oslo 1995, s.99-115

Bibelen

a) Det gamle testamente

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Stordalen, T. og R. Hvalvik: Presentasjon av Bibelen, Oslo: Menighetsfakultetet, foreløpig utgave 1996/97, i følgende utvalg:

GTs kanonhistorie, s.3-8; Bibelens utbredelse og oversettelse, s.35-47 (sammen med NT); Bibelen som helhet, s.200-279 (sammen med NT)

Til: Oversikt over Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Stordalen og Hvalvik: Presentasjon.. (se ovenfor), s.54-58 (pkt. 1.2)

S.Storøy: "Litteraturen og Israels historie", i (samme forf.): Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen, Oslo: Verbum 1996, s.31-47

Til: Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller:

Stordalen og Hvalvik: Presentasjon.. (se ovenfor), i følgende utvalg:

GTs historieverk, s.51-77; Historienoveller, s.78-86

Kjennskap til følgende avsnitt fra 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:

Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35

Rut og Jona: hele bøkene leses

Til: God kunnskap om bakgrunn for 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:

M.Kartveit (red.): Det gamle testamentet. Analyse av tekstar i utval, Oslo: Samlaget 1997, følgende utdrag:

Berge, K. og T.Stordalen: "Innledning til Mosebøkene": hele

Stordalen,T.: "Urhistorien": Generell innledning og avsnittet for 2:4-3:24

Berge, K.: "Fedrehistorien": Generell innledning og avsnittet for 12:1-9

b) Det nye testamente

Stordalen, T. og R. Hvalvik: Presentasjon av Bibelen. Oslo: Menighetsfakultetet 1996; s. 15-28 (NTs kanon); 155-198 (Evangelienes tilblivelse, Matt, Luk); 200-279 (Bibelen som helhet - sammen med GT) + avsnittene om Apg og Åp. (ca 15s)

Bent Noack: Det nye Testamente og de første kristne årtier. København: G.E.C.Gad, 1985,

s. 42-78

Kvalbein, H.: Matteusevangeliet, bind I-II (Bibelverket), Oslo: Luther forlag 1989-90; Bind I, s. 102-108; 226-236; 252-263; Bind II, s. 63-75. (Også utgitt som pocketutgave i ett bind: Kvalbein, H.: Fortolkning til Matteusevangeliet, Oslo: Luther Forlag 1998, samme sidetall)

Kvalbein, H.: Godt budskap for fattige. Tekster fra Lukasevangeliet, Oslo: Lunde Forlag 1981, s.57-69 og 86-97

Kristendommens historie

Chadwick, O.: Historien om den kristne sivilisasjonen, Oslo: Aschehoug, 1997, s.1-183; 196-239.

Wilson-Dickson, A. Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler till kyrkor och torg, Stockholm: Verbum 1996, s.24-63; 72-77; 84-100; 110-117

Danbolt, G. og M. Kjerschow, Billedspor 1, Oslo: Tell forlag, 1996, s. 90-99; 114-149.

Gunnes, E.: Klosterliv i Vesten, Oslo: Aschehoug, 1986, s.9-40 og 55-102

Haanes, V., "Ta eksempel av deres tro. Fra helgenlegende til historisk kritisk forskning", Prismet 47 (1996) nr. 2, s.55-62.

Kristen livstolkning i dag

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, i A.Brunvoll: Den norske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde forlag 1972 eller senere, s.17-25 *eller* i J.O.Mæland (red.): Konkordieboken, Oslo: Lunde forlag 1985 eller senere, s.15-18

Luthers lille katekisme, i A.Brunvoll: Den norske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde forlag 1972 eller senere, s.98-148 *eller* i J.O.Mæland (red.): Konkordieboken, Oslo: Lunde forlag 1985 eller senere, s.277-295

Gravem, P.: Livstolkning. Prismet 6/96, s.262-273

Henriksen, J.-O.: Guds virkelighet, Oslo: Luther forlag 1994, s.53-86

Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.37-71

Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og "Det skjulte nærvær"", i Salmespråk - kunst og kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole, Oslo: Verbum 1992, s.59-66

Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", i Salmespråk.. (se ovenfor), s.73-81

b) Kristen etikk

Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar. Universitetsforlaget: Oslo 1994, s.17-23 og 47-92

Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.75-90

c) Fagdidaktikk

Jfr. Faglig og didaktisk innføring (Studieplanen s.10)

Vedlegg 2

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden i Oslo, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdige adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig innen de fastsatte frister på eget skjema til hver eksamen. For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift. For eksamen betales egen avgift. Vitnemål for de eksamener som er avlagt utenfor fakultetet, vedlegges eksamensoppmeldingen dersom de ikke er innlevert tidligere.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag. Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene, heller ingen form for oversettelser. Har noen med seg nytestamente e.l., må dette innleveres til inspektøren før oppgaven leses opp.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes. Fakultetets regler for røykfrie områder gjelder også for eksamenskandidater.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelser avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelser med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester. For kontinuasjonsprøve betales ikke nytt eksamensgebyr.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFTER VEDR. BEGRUNNELSE OG KLAGE VED EKSAMENER

fås ved henvendelse til fakultetet.

Utgave
2000 II
(opprett 2001 I)

STUDIEPLAN

**Semesteremne i kristendomskunnskap
med religions- og livssynsorientering (KRL- VU1)**

10 vekttall videreutdanning for lærere

STUDIEPLAN

for Semesteremne i kristendomskunnskap
med religions- og livssynsorientering
(10 vekttall videreutdanning for lærere)

Utgave 2000 II

INNHold:

Innledning	s. 3
Målgruppe	s. 3
Forholdet til rammeplan og skolefag	s. 3
Estetisk tilnærming	s. 3
Emnestruktur og vektning	s. 4
Opptak og kompetanse	s. 4
Mål	s. 4
Innhold og litteratur	s. 5
Faglig og didaktisk innføring	s. 5
Andre religioner og livssyn	s. 6
Etikk og filosofi	s. 7
Bibelen	s. 8
Kristendommens historie	s. 10
Kristen livstolkning i dag	s. 10
Arbeidsformer	s. 12
Vurdering	s. 12
Vedlegg:	
1. Utvalgte forskrifter	s.13
1.Studentenes plikter og rettigheter	s.13
2. Forskrifter for eksamenskandidater	s.13
3. Forskrifter om begrunnelse og klage ved eksamener	s.14

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (KRL-VU1)

10 vekttall videreutdanning for lærere

Innledning

Målgruppe

Målgruppen for semesteremnet er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er tale om lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Videreutdanningen er særlig aktuell for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendomskunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som fra før har videreutdanning fra fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse vil videreutdanningen gi faglig og didaktisk oppdatering i forhold til skolefaget. Men disse studentene må regne med at det kan bli noe overlapping i forhold til tidligere videreutdanning.

Forholdet til rammeplan og skolefag

Læreplanen for dette semesteremnet er utarbeidet på grunnlag av departementets rammeplan for videreutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (VU-KRL 1, 10 vekttall, KUF 12.06.97).

Faglig og didaktisk vil semesteremnet ta utgangspunkt i skolefaget og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagemnene og fagperspektivene i skolefaget vil stå sentralt. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i semesteremnet har fått en vektning som svarer til skolefaget.

Estetisk tilnærming

I skolefaget blir det lagt særlig vekt på estetisk tilnærming til lærestoffet. Religiøst liv har til alle tider vært knyttet til ulike estetiske uttrykksformer. Det kultiske livet har utfoldet seg gjennom kroppsbevegelser/dans, dramatiske uttrykk, musikk, bildekunst og arkitektur. Estetiske uttrykk gir anledning til sanselig opplevelse og erkjennelse som ord alene ikke kan gi. Slik opplevelse og erkjennelse krever at en er åpen for et møte med de estetiske uttrykkene.

Emnestruktur og vekting.

Hovedemnene i planen og vektallene de har fått, framgår av denne oppstillingen:

Faglig og didaktisk innføring	1
Bibelen	2
Kristendommens historie	2
Kristen livstolkning i dag	1
Andre religioner og livssyn	2,5
Etikk og filosofi	1,5

Denne oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre hovedemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av hovedemnene, ikke bare i emnet "etikk og filosofi". "Kristen livstolkning i dag" tar opp kristen etikk, og "andre religioner og livssyn" tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Opptak og kompetanse

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse (se likevel det som ovenfor er sagt om målgruppe).

Semesteremnet ekvivalerer med den første 10-vektallsenheten innenfor fakultetets grunnfag (G1). Det vil si at en kan bygge opp grunnfagskompetanse ved å kombinere semesteremnet med den andre 10-vektallsenheten i grunnfaget (G2).

Studenter som har videreutdanning innenfor fagområdet kristendoms-kunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97, må regne med at det kan bli noe overlapping. Graden av overlapping vil framgå av tidligere videreutdanning sammenlignet med planen for semesteremnet.

Mål

Gjennom studiet av semesteremnet skal studentene

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning

- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk
- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Innhold og litteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

Litteratur merket L er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

Faglig og didaktisk innføring

(1 vekttall)

Dette hovedemnet skal gi en faglig og didaktisk innføring i skolefaget, med særlig vekt på det som er nytt i faget. Til grunn for hovedemnet ligger departementets plan for 21 timer etterutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (KUF 20.mars 1997).

DELEMNER

- Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering: skolefagets oppgave og egenart
- Tekst og fortelling i kristendommen og andre religioner
- Identitet og sosialisering
- Religionenes estetiske uttrykk
- Respekt og dialog
- Kristne og humanistiske verdier

Litteratur

- * Sidsel Lied: Jeg fant, jeg fant... en bibeltekst. Eleven som forsker og kunstner. Oslo: IKO-forlaget 1996, s.22-40
- Mogstad, S.D.: Fag, identitet og fortelling. Oslo: Universitetsforlaget 2.utg.1999 , kap.1-3 og 5-11

Andre religioner og livssyn

(2,5 vekttall)

Studiet av dette hovedemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

DELEMNER

- God kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- Kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- Kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- Kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- Oversikt over religionenes stilling i Norge
- Kjennskap til nyreligiøsitet
- God kunnskap om humanisme og naturalisme
- Kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- Fagdidaktikk: Arbeid med framstillingen av ulike religioner og livssyn i lærebøker i skolen. Forholdet mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen.

Litteratur

a) Innledende spørsmål

- L Gravem, P.: Livstolkning, Prismet 6/96, s.235-261
- * Smart, N.: Worldviews. Crosscultural Explorations of Human beliefs, New Jersey 1995, s.35-57
- Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.9-18 og s.35-47

b) Religionskunnskap

Arlebrand, H.: Det ukjente. Om okkultisme og åndelighet i en ny tidsalder. Luther: Oslo 1993, s.71-151 og 185-225

Rian, D. og Eidhamar, L.G.: Jødedommen og islam, Kristiansand S: HøyskoleForlaget 2.utg.1999, kap 2.1 - 4.9 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)
Jacobsen, K.A. og Thelle, N.R.: Hinduismen og buddhismen, Kristiansand S: HøyskoleForlaget Del 1 kap.1- 6 og Del 2 kap.2 - 6 og 10 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)

c) Livssynskunnskap

Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.48-108

L Human-Etisk Forbund: Humanisme - et livssyn (uten år, 6 sider)

* Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", i Ung Teologi 19 (1986), nr.1, s.3-14

* Stigen, A.: "Humanisme", i Humanist nr.2, 1987, s.22-29

Etikk og filosofi

(1,5 vekttall)

Dette hovedemnet er nært knyttet til hovedemnene Andre religioner og livssyn og Kristen livstolkning i dag. Deler av etikken er også plassert i hovedemnet Faglig og didaktisk innføring. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. Kristen livstolkning i dag og Andre religioner og livssyn legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette hovedemnet.

Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

DELEMNER

- Kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- Kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- Kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- Kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- Fagdidaktikk: Kjennskap til verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og til formidling av filosofi i skolen

Litteratur

a) Etikk og filosofi

Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar. Universitetsforlaget: Oslo 1994, s.25-44 og 95-123

Gaarder, J.: Sofies verden. Roman om filosofiens historie. Aschehoug: Oslo 1991 (eller senere), s.11-166, 294-331, 362-392, 417-458

b) Fagdidaktikk

- * Krogseth, O.: "Verdiforiming i et livssynspluralistisk samfunn", i Østnor, L.(red.): Mange religioner - en etikk? Universitetsforlaget: Oslo 1995, s.99-115

Bibelen

(2 vekttall)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

DELEMNER

a) Det gamle testamente

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller
- Kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- Kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- God kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- God kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- Kjennskap til evangelienes tilblivelse og det synoptiske problem
- Kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger, og Johannes' åpenbaring
- Kjennskap til nytestamentlig tidshistorie

- God kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32.

Litteratur

a) *Det gamle testamente*

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning. Oslo: Det Norske Bibelselskap 1999 i følgende utvalg:

GTs kanonhistorie, s.19-24; Bibelens utbredelse og oversettelse, s.51-64 (sammen med NT); Bibelen som helhet, s.385-470 (sammen med NT)

Til: Oversikt over Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Hvalvik og Stordalen: (se ovenfor), s.73-77

- * S. Storøy: "Litteraturen og Israels historie", i (samme forf.): Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen, Oslo: Verbum 1996, s.31-47

Til: Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik og Stordalen: (se ovenfor), i følgende utvalg:

GTs historieverk, s.67-97; Historienoveller, s.98-106

Kjennskap til følgende avsnitt fra 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:

Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35

Rut og Jona: hele bøkene leses

Til: God kunnskap om bakgrunn for 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:

M.Kartveit (red.): Det gamle testamente. Analyse av tekstar i utval, Oslo: Samlaget 1997, følgende utdrag:

Berge, K. og T.Stordalen: "Innledning til Mosebøkene": hele (s.11-22)

Stordalen,T.: "Urhistorien": Generell innledning og avsnittet for 2:4-3:24 (s.23-35og s.50-68)

Berge, K.: "Fedrehistorien": Generell innledning og avsnittet for 12:1-9 (s.80-94)(103-113).

b) *Det nye testamente*

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning. Oslo: Det Norske Bibelselskap 1999 i følgende utvalg: s. 32-45 (NTs kanon); 176-200, 211-232 (Evangelienes tilblivelse, Matt, Luk); 248-263 (Apostlenes gjerninger), 368-382 (Åpenbaringen) 385-470 (Bibelen som helhet - sammen med GT)

Skarsaune, O.: Kristendommens jødiske rødder, København: Credo Forlag 1996 s.11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum)

Kvalbein, H.: Matteusevangeliet, bind I-II (Bibelverket), Oslo: Luther forlag 1989-90; Bind I, s. 102-108; 226-236; 252-263; Bind II, s. 63-75. (Også utgitt som pocketutgave i ett

bind: Kvalbein, H.: Fortolkning til Matteusevangeliet, Oslo: Luther Forlag 1998, samme sidetall)

Kvalbein, H.: Godt budskap for fattige. Tekster fra Lukasevangeliet, Oslo: Lunde Forlag 1981, s.57-69 og 86-97

Kristendommens historie

(2 vekttall)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

DELEMNER

- Oversikt over kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- Kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- Kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- Fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

Litteratur

Chadwick, O.: Historien om den kristne sivilisasjonen, Oslo: Aschehoug, 1997, s.1-183; 196-239.

Wilson-Dickson, A. Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler till kyrkor och torg, Stockholm: Verbum 1996, s.24-63; 72-77; 84-100; 110-117

Danbolt, G. og M. Kjerschow, Billedspor 1, Oslo: Tell forlag, 1996, s. 90-99; 114-149.

Gunnes, E.: Klosterliv i Vesten, Oslo: Aschehoug, 1986, s.9-40 og 55-102

- * Haanes, V., "Ta eksempel av deres tro. Fra helgenlegende til historisk kritisk forskning", Prismet 47 (1996) nr. 2, s.55-62.

Kristen livstolkning i dag

(1 vekttall)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående hovedemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette hovedemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som

uttrykk for kristen livstolkning.

Delemner som omhandler etikk, er plasserte både under dette og de to neste hovedemnene. En del etikk er også med i den faglige og didaktiske innføringen. I dette hovedemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

DELEMNER

- Kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- God kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- God kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- Kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- Fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

Litteratur

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, i A.Brunvoll: Den norske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde forlag 1972 eller senere, s.17-25 *eller* i J.O.Mæland (red.): Konkordieboken, Oslo: Lunde forlag 1985 eller senere, s.15-18

Luthers lille katekisme, i A.Brunvoll: Den norske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde forlag 1972 eller senere, s.98-148 *eller* i J.O.Mæland (red.): Konkordieboken, Oslo:

Lunde forlag 1985 eller senere, s.277-295

L Gravem, P.: Livstolkning. Prismet 6/96, s.262-273

Henriksen, J.-O.: Guds virkelighet, Oslo: Luther forlag 1994, s.32-33 og 38-86

Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.37-71

* Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og "Det skjulte nærvær"", i Salmespråk - kunst og kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole, Oslo: Verbum 1992, s.59-66

* Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", i Salmespråk.. (se ovenfor), s.73-81

b) Kristen etikk

Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar. Universitetsforlaget: Oslo 1994, s.17-23 og 47-92

Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.75-90

c) Fagdidaktikk

Jfr. Faglig og didaktisk innføring (Studieplanen s.10)

Arbeidsformer

Generelt er det viktig at en benytter arbeids- og studieformer som også setter lærerne bedre i stand til å utføre undervisningsoppgavene i skolefaget. Slike arbeidsmåter bør mest mulig være en integrert del av arbeidet med de ulike hovedemnene i studiet. Innsiktningen mot utøvelsen av undervisningsoppgaver er særlig viktig i forhold til de nye perspektivene og det nye lærestoffet i skolefaget. Som i L97 er det f.eks. et viktig prinsipp at en skal arbeide med kristendommen og med andre religioner og livssyn ut fra de samme pedagogiske prinsippene. På samme måte som i skolefaget bør studentene derfor få møte mennesker med forskjellig tro og livssyn, og få anledning til å besøke kirke og forsamlingshus, synagoge, moske og tempel.

Vurdering

Eksamen består av to skriftlige deksamener, hver på 4 timer. Det blir gitt et oppgavesett til hver deksamener. Når studiet blir gjennomført på ett semester, blir eksamen avlagt som en prøve på 8 timer. Når studiet blir gjennomført over to semestre, kan det avlegges en deksamener ved slutten av hvert semester. Karakterutskrift blir tilsendt etter at den siste prøven er bestått.

Første deksamener omfatter de tre først hovedemnene i planen: Faglig og didaktisk innføring, Andre religioner og livssyn og Etikk og filosofi, til sammen 5 vekttall. Andre deksamener omfatter de tre siste hovedemnene: Bibelen, Kristendommens historie og Kristen livstolkning i dag, til sammen 5 vekttall.

Godkjente hjelpemidler til eksamen er:

Bibelen i følgende utgaver:

Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Norsk Bibel 1988 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Bibelselskapet, bokmål 1930 og nynorsk 1938 (eller senere).

Synopse:

Evangelie-synopse, Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

Ord i Bibelen (til NO 78/85), Oslo 1986 (bokmål) og 1992 (nynorsk)

Bibelord (til NB 88), Oslo 1992

Bibelordbok, bokmål ved K.G., Oslo 1934 (eller senere)

Ordbok for Det nye testamente, nynorsk ved E. Lehmann, Oslo 1955

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen

Hjelpemidler må studentene selv bringe med på eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Vedlegg 1

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdige adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig via semesterregistreringsarket. For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag. Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelser avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelser med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFTER VEDR. BEGRUNNELSE OG KLAGE VED EKSAMENER

fås ved henvendelse til fakultetet.

2002 / I

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (SKRL)

10 vekttall videreutdanning for lærere

DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

50073

DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap SKRL

10 vekttall videreutdanning for lærere

Utgave 2002/I

INNHOOLD:

Innledning	s. 3
Målgruppe	s. 3
Forholdet til rammeplan og skolefag	s. 3
Estetisk tilnærming	s. 3
Emnestruktur og vektning	s. 3
Opptak og kompetanse	s. 4
Mål	s. 4
Innhold og litteratur	s. 5
Del 1	
Faglig og didaktisk innføring	s. 5
Andre religioner og livssyn	s. 6
Etikk og filosofi	s. 7
Del 2	
Bibelen	s. 8
Kristendommens historie	s. 10
Kristen livstolkning i dag	s. 11
Arbeidsformer	s. 13
Vurdering	s. 13
Godkjente hjelpemidler.....	s. 13
Vedlegg:	
1. Utvalgte forskrifter	s.14
1.Studentenes plikter og rettigheter	s.14
2. Forskrifter for eksamenskandidater	s.14
3. Forskrift for klagebehandling	s.16

Det teologiske Menighetsfakultet
Gydaskveien 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf.22 59 05 00
<http://www.mf.no>

Innledning

Målgruppe

Målgruppen for Semesteremne i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (SKRL) er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Videreutdanningen er særlig aktuell for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendoms-kunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som har videreutdanning fra fagområdet kristendoms-kunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse studentene vil videreutdanningen gi faglig og didaktisk oppdatering i forhold til skolefaget KRL, men de må regne med at det kan bli noe overlapping i forhold til tidligere videreutdanning. Studiet er åpent for alle som kvalifiserer for opptak (se s. 4).

Forholdet til rammeplan og skolefag

Læreplanen for SKRL er utarbeidet på grunnlag av departementets rammeplan for videreutdanning i kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering (VU-KRL 1, 10 vekttall, KUF 12.06.97).

Faglig og didaktisk vil semesteremnet ta utgangspunkt i skolefaget KRL og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagemnene og fagperspektivene i skolefaget vil stå sentralt. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i semesteremnet har fått en vektning som svarer til skolefaget KRL.

Estetisk tilnærming

I skolefaget KRL blir det lagt særlig vekt på estetisk tilnærming til lærestoffet. Religiøst liv har til alle tider vært knyttet til ulike estetiske uttrykksformer. Det kultiske livet har utfoldet seg gjennom kroppsbevegelser/dans, dramatiske uttrykk, musikk, bildekunst og arkitektur. Estetiske uttrykk gir anledning til sanselig opplevelse og erkjennelse som ord alene ikke kan gi. Slik opplevelse og erkjennelse krever at en er åpen for et møte med de estetiske uttrykkene.

Emnestruktur og vektning.

Hovedemnene i planen og vekttallene de har fått, framgår av denne oppstillingen:

Faglig og didaktisk innføring	1
Bibelen	2
Kristendommens historie	2
Kristen livstolkning i dag	1

Andre religioner og livssyn	2,5
Etikk og filosofi	1,5

Denne oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre hovedemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av hovedemnene, ikke bare i emnet "Etikk og filosofi". "Kristen livstolkning i dag" tar opp kristen etikk, og "Andre religioner og livssyn" tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Opptak og kompetanse

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse, ev. realkompetanse for studenter over 25 år. SKRL-studiet gir grunnlag for lønns- og fagkompetanse.

For lærere som har kristendomskunnskap som en del av lærerutdanningen eller eksamen i kristendomskunnskap/mellomfag før 1997, gir semesteremne i KRL 10 vekttall videreutdanning i faget KRL. SKRL kan også inngå som første del av grunnfagstudiet. En kan bygge opp grunnfagskompetanse ved å kombinere semesteremnet med den andre 10-vektallsenheten i grunnfaget (KRL 2).

Mål

Gjennom studiet av semesteremnet skal studentene

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk

- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Innhold og litteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.
Litteratur merket L er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

DEL 1

Faglig og didaktisk innføring

(1 vekttall)

Dette hovedemnet skal gi en faglig og didaktisk innføring i skolefaget, med særlig vekt på det som er nytt i faget. Til grunn for hovedemnet ligger departementets plan for 21 timer etterutdanning i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (KUF 20.mars 1997).

DELEMNER

- Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap: skolefagets oppgave og egenart
- Tekst og fortelling i kristendommen og andre religioner
- Identitet og sosialisering
- Religionenes estetiske uttrykk
- Respekt og dialog
- Kristne og humanistiske verdier

LITTERATUR

- * Sidsel Lied: Jeg fant, jeg fant... en bibeltekst. Eleven som forsker og kunstner. Oslo: IKO-forlaget 1996, s.22- 40
Mogstad, S.D.: Fag, identitet og fortelling. Oslo: Universitetsforlaget 2.utg.1999 , kap.1-3, 5-11

Andre religioner og livssyn (2,5 vekttall)

Studiet av dette hovedemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

DELEMNER

- God kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- Kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- Kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- Kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- Oversikt over religionenes stilling i Norge
- Kjennskap til nyreligiøsitet
- God kunnskap om humanisme og naturalisme
- Kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- Fagdidaktikk: Arbeid med framstillingen av ulike religioner og livssyn i lærebøker i skolen.
- Forholdet mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen.

LITTERATUR

a) Innledende spørsmål

- L Gravem, P.: Livstolkning, Prismet 6/96, s.235-261
- * Smart, N.: Worldviews. Crosscultural Explorations of Human beliefs, New Jersey 1995, s.35-57
- Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.9-18 og s.35-47

b) Religionskunnskap

- Arlebrand, H.: Det ukjente. Om okkultisme og åndelighet i en ny tidsalder. Luther: Oslo 1993, s.71-151 og 185-225
- Rian, D. og Eidhamar, L.G.: Jødedommen og islam, Kristiansand S: HøyskoleForlaget 2.utg.1999, kap 2.1 - 4.9 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)
- Jacobsen, K.A. og Thelle, N.R.: Hinduismen og buddhismen, Kristiansand S: HøyskoleForlaget Del 1, kap.1- 6 og Del 2, kap.2 - 6 og 10 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)

c) Livssynskunnskap

- Aadnanes, P.M.: Livssyn, Tano: Oslo 1992, s.48-108
- L Human-Etisk Forbund: Humanisme - et livssyn (uten år, 6 sider)
- * Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", i Ung Teologi 19 (1986), nr.1, s.3-14
- * Stigen, A.: "Humanisme", i Humanist nr.2, 1987, s.22-29

Etikk og filosofi

(1,5 vekttall)

Dette hovedemnet er nært knyttet til hovedemnene Andre religioner og livssyn og Kristen livstolkning i dag. Deler av etikken er også plassert i hovedemnet Faglig og didaktisk innføring. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. Kristen livstolkning i dag og Andre religioner og livssyn legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette hovedemnet.

Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men

de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

DELEMNER

- Kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- Kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- Kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- Kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- Fagdidaktikk: Kjennskap til verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og til formidling av filosofi i skolen

LITTERATUR

a) Etikk og filosofi

Heiene, G./ S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar 2.utg.. Universitetsforlaget : Oslo 2001, s.27-47 og 98-128

Gaarder, J.: Sofies verden. Roman om filosofiens historie. Aschehoug: Oslo 1991 (eller senere), s.11-166, 294-331, 362-392, 417-458

b) Fagdidaktikk

- * Krogseth, O.: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn", i Østnor, L.(red.): Mange religioner - en etikk? Universitetsforlaget: Oslo 1995, s.99-115

DEL 2

Bibelen

(2 vekttall)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

DELEMNER

a) *Det gamle testamente*

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller
- Kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- Kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- God kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- God kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn, litterære karakterer og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) *Det nye testamente*

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- Kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- Kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger og Johannes' åpenbaring
- Kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- God kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet - deres historiske bakgrunn, litterære karakterer og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32.

LITTERATUR

a) *Det gamle testamente*

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning. Oslo: Det Norske Bibelselskap 1999 i følgende utvalg:

GTs kanonhistorie, s.19-24; Bibelens utbredelse og oversettelse, s.51-64 (felles med NT); Bibelen som helhet, s.385-470 (felles med NT)

Til: Oversikt over Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Hvalvik og Stordalen: (se ovenfor), s.73-77

* Storøy: "Litteraturen og Israels historie", i (samme forf.): Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen, Oslo: Verbum 1996, s.31-47

Til: Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik og Stordalen: (se ovenfor), i følgende utvalg:
GTs historieverk, s.67-97; Historienoveller, s.98-106

Kjennskap til følgende avsnitt fra 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:
Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele);
3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35
Rut og Jona: hele bøkene leses

Til: God kunnskap om bakgrunn for 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:
M.Kartveit (red.): Det gamle testamentet. Analyse av tekstar i utval, Oslo: Samlaget 1997,
følgende utdrag:
Berge, K. og T.Stordalen: "Innledning til Mosebøkene": hele (s.11-22)
Stordalen,T.: "Urhistorien": Generell innledning og avsnittet for 2:4-3:24 (s.23-35og
s.50-68)
Berge, K.: "Fedrehistorien": Generell innledning og avsnittet for 12:1-9 (s.80-
94)(103-113).

b) Det nye testamente

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning. Oslo: Det Norske Bibelselskap 1999 i følgende utvalg:
NTs kanonhistorie, s. 32-45; Bibelens utbredelse og oversettelse, s.51-64 (felles med GT); Evangelienes tilblivelse, s.176-200; Matteusevangeliet, s. 211-222;
Lukasevangeliet, s. 222-232; Apostlenes gjerninger, s. 248-263; Johannes' åpenbaring, s.368-382; Bibelen som helhet, s.385-470 (felles med GT).
Skarsaune, O.: Kristendommens jødiske rødder 1, København: Credo Forlag 1996
s.11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum)
Kvalbein, H.: Matteusevangeliet, bind I-II (Bibelverket), Oslo: Luther forlag 1989-90;
Bind I, s. 102-108; 226-236; 252-263; Bind II, s. 63-75. (Også utgitt som
pocketutgave i ett bind: Kvalbein, H.: Fortolkning til Matteusevangeliet, Oslo: Luther
Forlag 1998, samme sidetall)
Kvalbein, H.: Godt budskap for fattige. Tekster fra Lukasevangeliet, Oslo: Lunde Forlag
1981, s.57-69 og 86-97

Kristendommens historie

(2 vekttall)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

DELEMNER

- Oversikt over kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- Kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- Kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- Fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

LITTERATUR

Chadwick, O.: Historien om den kristne sivilisasjonen, Oslo: Aschehoug, 1997, s.1-183; 196-239.

Wilson-Dickson, A. Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler till kyrkor och torg, Stockholm: Verbum 1996, s.24-63; 72-77; 84-100; 110-117

Danbolt, G. og M. Kjerschow, Billedspor 1, Oslo: Tell forlag, 1996, s. 90-99; 114-149.

L Haanes, V.: Fra kristendommens historie: Klosterliv i middelalderen – Reformasjonen, Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet 2001

* Haanes, V.: "Ta eksempel av deres tro. Fra helgenlegende til historisk kritisk forskning", Prismet 47 (1996) nr. 2, s.55-62.

Kristen livstolkning i dag

(1 vekttall)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående hovedemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette hovedemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Delemner som omhandler etikk, er plasserte både under dette og de to neste hovedemnene. En del etikk er også med i den faglige og didaktiske innføringen. I dette hovedemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

DELEMNER

- Kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- God kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet

- God kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- Kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- Fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

LITTERATUR

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, i A.Brunvoll: Den norske kirkes
bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde forlag 1972 eller senere, s.17-25 *eller* i J.O.Mæland
(red.): Konkordieboken, Oslo: Lunde forlag 1985 eller senere, s.15-18

Luthers lille katekisme, i A.Brunvoll: Den norske kirkes bekjennelsesskrifter, Oslo: Lunde
forlag 1972 eller senere, s.98-148 *eller* i

J.O.Mæland (red.): Konkordieboken, Oslo: Lunde forlag 1985 eller senere, s.277-295

L Gravem, P.: Livstolkning. Prismet 6/96, s.262-273

Henriksen, J.-O.: Guds virkelighet, Oslo: Luther forlag 1994, s.32-33 og 38-86

Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.37-71

* Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og "Det skjulte nærvær"", i Salmespråk - kunst og
kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole, Oslo: Verbum
1992, s.59-66

* Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", i
Salmespråk.. (se ovenfor), s.73-81

b) Kristen etikk

Heiene, G./S.O. Thorbjørnsen: Fellesskap og ansvar 2.utg. Universitetsforlaget: Oslo 2001,
s.19-26 og 48-97

Jensen, O.J.: Katekismens teologi, Oslo: Credo 1994, s.75-90

c) Fagdidaktikk

Jfr. Faglig og didaktisk innføring (Studieplanen s.6)

Arbeidsformer

Generelt er det viktig at en benytter arbeids- og studieformer som også setter lærerne bedre i stand til å utføre undervisningsoppgavene i skolefaget. Slike arbeidsmåter bør mest mulig være en integrert del av arbeidet med de ulike hovedemnene i studiet. Innsiktningen mot utøvelsen av undervisningsoppgaver er særlig viktig i forhold til de nye perspektivene og det nye lærestoffet i skolefaget KRL. Som i L97 er det f.eks. et viktig prinsipp at en skal arbeide med kristendommen og med andre religioner og livssyn ut fra de samme pedagogiske prinsippene.

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskrivning. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-mail. Studentene har adgang ved egen brukerkode til fakultetets internettbaserte undervisningsstøtte (Stylos). Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

Eksamen består av to skriftlige deksamener, hver på 4 timer. Det blir gitt et oppgavesett til hver deksamener. Når studiet blir gjennomført på ett semester, blir eksamen avlagt som en prøve på 8 timer. Når studiet blir gjennomført over to semestre, kan det avlegges en deksamener ved slutten av hvert semester. Karakterutskrift blir tilsendt etter at den siste prøven er bestått.

Første deksamener omfatter de tre først hovedemnene i planen: Faglig og didaktisk innføring, Andre religioner og livssyn og Etikk og filosofi, til sammen 5 vekttall. Andre deksamener omfatter de tre siste hovedemnene: Bibelen, Kristendommens historie og Kristen livstolkning i dag, til sammen 5 vekttall.

Godkjente hjelpemidler

Bibelen i følgende utgaver:

Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Norsk Bibel 1988 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Bibelselskapet, bokmål 1930 og nynorsk 1938 (eller senere).

Synopse:

Evangelie-synopse, Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

Ord i Bibelen (til NO 78/85), Oslo 1986 (bokmål) og 1992 (nynorsk)

Bibelord (til NB 88), Oslo 1992

Bibelordbok, bokmål ved K.G., Oslo 1934 (eller senere)

Ordbok for Det nye testamente, nynorsk ved E. Lehmann, Oslo 1955

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen

Hjelpemidler må studentene selv bringe med på eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Vedlegg 1

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.*

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig via semesterregistreringsarket.* For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag.

Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.

b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene.

c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.

*Deltidsstudentene med undervisning fredager/lørdager blir automatisk oppmeldt til eksamen ved innbetaling av semesteravgift.

- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelser avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelser med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig frem i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven

ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

(Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller

gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

2002/II

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (SKRL)

10 vekttall videreutdanning for lærere

50073

DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

STUDIEPLAN

Semesteremne i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap SKRL

10 vekttall videreutdanning for lærere

Utgave 2002/II

INNHOOLD:

Innledning	s. 3
Målgruppe	s. 3
Forholdet til rammeplan og skolefag	s. 3
Estetisk tilnærming	s. 3
Emnestruktur og vektning	s. 3
Opptak og kompetanse	s. 4
Mål	s. 4
Innhold og litteratur	s. 5
Del 1	
Faglig og didaktisk innføring	s. 5
Andre religioner og livssyn	s. 6
Etikk og filosofi	s. 7
Del 2	
Bibelen	s. 8
Kristendommens historie	s. 10
Kristen livstolkning i dag	s. 11
Arbeidsformer	s. 13
Vurdering	s. 13
Godkjente hjelpemidler.....	s. 13
Vedlegg:	
1. Utvalgte forskrifter	s. 14
1. Studentenes plikter og rettigheter	s. 14
2. Forskrifter for eksamenskandidater	s. 14
3. Forskrift for klagebehandling	s. 16

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydas vei 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00

<http://www.mf.no>

Innledning

Målgruppe

Målgruppen for Semesteremne i kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (SKRL) er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Videreutdanningen er særlig aktuell for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendoms-kunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som har videreutdanning fra fagområdet kristendoms-kunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse studentene vil videreutdanningen gi faglig og didaktisk oppdatering i forhold til skolefaget KRL, men de må regne med at det kan bli noe overlapping i forhold til tidligere videreutdanning. Studiet er åpent for alle som kvalifiserer for opptak (se s. 4).

Forholdet til rammeplan og skolefag

Læreplanen for SKRL er utarbeidet på grunnlag av departementets rammeplan for videreutdanning i KRL (VU-KRL 1, 10 vekttall, KUF 12.06.97).

Faglig og didaktisk vil semesteremnet ta utgangspunkt i skolefaget KRL og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagemnene og fagperspektivene i skolefaget vil stå sentralt. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i semesteremnet har fått en vektning som svarer til skolefaget KRL.

Estetisk tilnærming

I skolefaget KRL blir det lagt særlig vekt på estetisk tilnærming til lærestoffet. Religiøst liv har til alle tider vært knyttet til ulike estetiske uttrykksformer. Det kultiske livet har utfoldet seg gjennom kroppsbevegelser/dans, dramatiske uttrykk, musikk, bildekunst og arkitektur. Estetiske uttrykk gir anledning til sanselig opplevelse og erkjennelse som ord alene ikke kan gi. Slik opplevelse og erkjennelse krever at en er åpen for et møte med de estetiske uttrykkene.

Emnestruktur og vektning

Hovedemnene i planen og vekttallene de har fått, framgår av denne oppstillingen:

Faglig og didaktisk innføring	1
Bibelen	2
Kristendommens historie	2
Kristen livstolkning i dag	1
Andre religioner og livssyn	2,5
Etikk og filosofi	1,5

Denne oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre hovedemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av hovedemnene, ikke bare i emnet "Etikk og filosofi". "Kristen livstolkning i dag" tar opp kristen etikk, og "Andre religioner og livssyn" tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Opptak og kompetanse

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse, ev. realkompetanse for studenter over 25 år. SKRL-studiet gir grunnlag for lønns- og fagkompetanse.

For lærere som har kristendomskunnskap som en del av lærerutdanningen eller eksamen i kristendomskunnskap/mellomfag før 1997, gir semesteremne i KRL 10 vekttall videreutdanning i faget KRL. SKRL kan også inngå som første del av grunnfagstudiet. En kan bygge opp grunnfagskompetanse ved å kombinere semesteremnet med den andre 10-vektallsenheten i grunnfaget (KRL 2).

Mål

Gjennom studiet av semesteremnet skal studentene

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk
- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Innhold og litteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.
Litteratur merket L er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

DEL 1

Faglig og didaktisk innføring

(1 vekttall)

Dette hovedemnet skal gi en faglig og didaktisk innføring i skolefaget, med særlig vekt på det som er nytt i faget.

Studiet av dette hovedemnet skal gi:

- Kjennskap til KRL-fagets oppgaver og egenart
- God kunnskap om tekst og fortelling i kristendommen
- God kunnskap om spørsmål knyttet til identitet og sosialisering
- Kjennskap til religionenes estetiske uttrykk
- Kjennskap til kristne og humanistiske verdier
- Kjennskap til religions- og livssynsdidaktikk

LITTERATUR

- * Lied, S.: *Jeg fant, jeg fant ... en bibeltekst. Eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO-forlaget, 1996, s. 22- 40
Mogstad, S. D.: *Fag, identitet og fortelling*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1999, kap. 1-3, 5-11

Andre religioner og livssyn

(2,5 vekttall)

Studiet av dette hovedemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det

som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

Studiet av dette hovedemnet skal gi:

- God kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- Kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- Kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- Kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- Oversikt over religionenes stilling i Norge
- Kjennskap til nyreligiøsitet
- God kunnskap om humanisme og naturalisme
- Kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- Kjennskap til fagdidaktikk: Bruk av tekster fra ulike religioner og livssyn i undervisningen.- Forholdet mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen.

LITTERATUR

a) Innledende spørsmål

- L Gravem, P.: Livstolkning, **i**: *Prismet* 47 (1996/6), s. 235-261
- * Smart, N.: *Worldviews. Crosscultural Explorations of Human beliefs*. New Jersey: Prentice-Hall, 1995, s. 35-57
- Aadnanes, P.M.: *Livssyn*. Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 9-20, 35-48

b) Religionskunnskap

- Arlebrand, H.: *Det ukjente. Om okkultisme og åndelighet i en ny tidsalder*. Oslo: Luther, 1993, s. 71-151, 185-225
- Rian, D. og Eidhamar, L.G.: *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, kap 2.1 - 4.9 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)
- Jacobsen, K.A. og Thelle, N.R.: *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, Del 1, kap.1- 6 og Del 2, kap.2 - 6 og 10 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)

c) Livssynskunnskap

- Aadnanes, P.M.: *Livssyn*, Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 107-174
- L Human-Etisk Forbund: *Humanisme - et livssyn* (uten år, 6 sider)
- * Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", **i**: *Ung Teologi* 19 (1986/1), s. 3-14
- * Stigen, A.: "Humanisme", **i**: *Humanist* 13 (1987/2), s. 22-29

Etikk og filosofi

(1,5 vekttall)

Dette hovedemnet er nært knyttet til hovedemnene Andre religioner og livssyn og Kristen livstolkning i dag. Deler av etikken er også plassert i hovedemnet Faglig og didaktisk innføring. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. Kristen livstolkning i dag og Andre religioner og livssyn legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette hovedemnet.

Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

Studiet av dette hovedemnet skal gi:

- Kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- Kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- Kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- Kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- Kjennskap til fagdidaktikk: Verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og formidling av filosofi i skolen

LITTERATUR

a) Etikk og filosofi

Heiene, G. og Thorbjørnsen, S.O.: *Fellesskap og ansvar*. 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 27-47, 98-128

Gaarder, J.: *Sofies verden. Roman om filosofiens historie*. Oslo: Aschehoug, 1991 (eller senere), s. 11-166, 294-331, 362-392, 417-458

b) Fagdidaktikk

- * Krogseth, O.: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn", i: Østnor, L. (red.): *Mange religioner - én etikk?* Oslo: Universitetsforlaget, 1995, s. 99-115

Bibelen

(2 vekttall)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

Studiet av dette hovedemnet skal gi:

a) *Det gamle testamente*

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller
- Kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- Kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- God kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- God kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) *Det nye testamente*

- Kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- Kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- Oversikt over NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- Kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- Kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger og Johannes' åpenbaring
- Kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- God kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet - deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32

LITTERATUR

a) *Det gamle testamente*

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:

GTs kanonhistorie, s. 19-24; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med NT); Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med NT)

Til: Oversikt over Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor) s. 73-77

* Storøy, S.: "Litteraturen og Israels historie", i: Storøy, S.: *Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen*, Oslo: Verbum, 1996, s. 31-47

Til: Oversikt over GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor), i følgende utvalg:

GTs historieverk, s. 67-97; Historienoveller, s. 98-106

Til: Kjennskap til følgende avsnitt fra 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:

Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35

Rut og Jona: hele bøkene leses

Til: God kunnskap om bakgrunn for 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:

Kartveit, M. (red.): *Det gamle testamentet. Analyse av tekstar i utval. 2.* utg. Oslo: Samlaget, 2000, i følgende utvalg:

Berge, K. og Stordalen, T.: "Innledning til arbeidet med Mosebøkene" s. 11-22

Stordalen, T.: "Urhistorien" s. 23-35 og s. 50-68

Berge, K.: "Fedrehistorien" s. 73-95 og s. 104-114

b) Det nye testamente

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:

NTs kanonhistorie, s. 32-45; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med GT); Evangelienes tilblivelse, s. 176-200; Matteusevangeliet, s. 211-222;

Lukasevangeliet, s. 222-232; Apostlenes gjerninger, s. 248-263; Johannes' åpenbaring, s. 368-382; Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med GT).

Skarsaune, O.: *Kristendommens jødiske rødder* (bind 1). København: Credo Forlag, 1996, s. 11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum)

Kvalbein, H.: *Matteusevangeliet I-II* (Bibelverket). Oslo: Luther forlag, 1989-90, i følgende utvalg:

Bind I, s. 102-108, 226-236, 252-263; Bind II, s. 63-75. Også utgitt i ett bind:

Kvalbein, H.: *Fortolkning til Matteusevangeliet*, Oslo: Luther Forlag, 1998, samme sidetall

Kvalbein, H.: *Godt budskap for fattige. Tekster fra Lukasevangeliet*. Oslo: Lunde Forlag, 1981, s. 57-69 og 86-97

Kristendommens historie

(2 vekttall)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

Studiet av dette hovedemnet skal gi:

- Oversikt over kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- Kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- Kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- Kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

LITTERATUR

Chadwick, O.: *Historien om den kristne sivilisasjonen*. Oslo: Aschehoug, 1997, s. 1-183, 196-239

Wilson-Dickson, A.: *Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler till kyrkor och torg*. Stockholm: Verbum, 1996, s. 24-63, 72-77, 84-100, 110-117

Danbolt, G. og Kjerschow, M.: *Billedspor I*. Oslo: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149

L Haanes, V.: *Fra kristendommens historie: Klosterliv i middelalderen – Reformasjonen*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2001

* Haanes, V.: "Ta eksempel av deres tro. Fra helgenlegende til historisk kritisk forskning", i: *Prismet* 47 (1996/2), s. 55-62

Kristen livstolkning i dag

(1 vekttall)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående hovedemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette hovedemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Delemner som omhandler etikk, er plasserte både under dette og de to neste hovedemnene. En del etikk er også med i den faglige og didaktiske innføringen. I dette hovedemnet blir det

lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

Studiet av dette hovedemnet skal gi:

- Kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- God kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- God kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- Kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- Kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

LITTERATUR

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 17-25 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 15-18

Luthers lille katekisme, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 98-148 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 277-295

L Gravem, P.: Livstolkning, **i**: *Prismet* 47 (1996/6), s. 262-273

Henriksen, J.-O.: *Guds virkelighet*. Oslo: Luther forlag, 1994, s. 32-33, 38-86

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*. Oslo: Credo 1994, s. 37-71

* Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og 'Det skjulte nærvær'", **i**: *Salmespråk – kunst og kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 59-66

* Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", **i**: *Salmespråk* (se ovenfor), s. 73-81

b) Kristen etikk

Heiene, G. og Thorbjørnsen, S.O.: *Fellesskap og ansvar*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 19-26 og 48-97

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*, Oslo: Credo 1994, s. 75-90

c) Fagdidaktikk

Se artikler av Schumacher og Hansen, og emnet "Faglig og didaktisk innføring"

Arbeidsformer

Generelt er det viktig at en benytter arbeids- og studieformer som også setter lærerne bedre i stand til å utføre undervisningsoppgavene i skolefaget. Slike arbeidsmåter bør mest mulig være en integrert del av arbeidet med de ulike hovedemnene i studiet. Innsiktningen mot utøvelsen av undervisningsoppgaver er særlig viktig i forhold til de nye perspektivene og det nye lærestoffet i skolefaget KRL. Som i L97 er det f.eks. et viktig prinsipp at en skal arbeide med kristendommen og med andre religioner og livssyn ut fra de samme pedagogiske prinsippene.

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskrivning. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-mail. Studentene har adgang ved egen brukerkode til fakultetets internettbaserte undervisningsstøtte (Stylos). Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

Eksamen består av to skriftlige deksamener, hver på 4 timer. Det blir gitt et oppgavesett til hver deksamener. Når studiet blir gjennomført på ett semester, blir eksamen avlagt som en prøve på 8 timer. Når studiet blir gjennomført over to semestre, kan det avlegges en deksamener ved slutten av hvert semester. Karakterutskrift blir tilsendt etter at den siste prøven er bestått.

Første deksamener omfatter de tre først hovedemnene i planen: Faglig og didaktisk innføring, Andre religioner og livssyn og Etikk og filosofi, til sammen 5 vekttall. Andre deksamener omfatter de tre siste hovedemnene: Bibelen, Kristendommens historie og Kristen livstolkning i dag, til sammen 5 vekttall.

Godkjente hjelpemidler

Bibelen i følgende utgaver:

Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Norsk Bibel 1988 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Bibelselskapet, bokmål 1930 og nynorsk 1938 (eller senere).

Synopse:

Evangelie-synopse, Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

Ord i Bibelen (til NO 78/85), Oslo 1986 (bokmål) og 1992 (nynorsk)

Bibelord (til NB 88), Oslo 1992

Bibelordbok, bokmål ved K.G., Oslo 1934 (eller senere)

Ordbok for Det nye testamente, nynorsk ved E. Lehmann, Oslo 1955

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen

Hjelpemidler må studentene selv bringe med på eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.*

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig via semesterregistreringsarket.* For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag.

Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

*Deltidsstudentene med undervisning fredager/lørdager blir automatisk oppmeldt til eksamen ved innbetaling av semesteravgift.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.

b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene.

c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.

d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.

e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.

- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelser avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelser med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

(Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve,

og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

KRL 1 – 30 studiepoeng

Emne KRL106 (15 studiepoeng/5 vekttall)

Emne KRL107 (15 studiepoeng/5 vekttall)

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

KRL 1

Emne KRL 106 (15 studiepoeng/5 vekttall)

Emne KRL 107 (15 studiepoeng/5 vekttall)

Utgave 2003/I

Innledning	s. 3
Overordnede mål	s. 3
Emnestruktur og vekting	s. 3
Arbeidsformer	s. 4
Vurdering	s. 4
Målgruppe og opptak.....	s. 4
Innhold og litteratur	s. 5
<i>A. Emne KRL 106: Religion, etikk og filosofi.....</i>	<i>s. 5</i>
Emnets studiekraav.....	s. 5
Vurdering.....	s. 5
Delemner.....	s. 5
a. Faglig og didaktisk innføring	s. 5
b. Andre religioner og livssyn	s. 5
c. Etikk og filosofi	s. 6
<i>B. Emne KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning</i>	<i>s. 7</i>
Emnets studiekraav.....	s. 7
Vurdering.....	s. 7
Delemner.....	s. 7
a. Bibelen	s. 7
b. Kristendommens historie	s. 9
c. Kristen livstolkning i dag	s. 10
Godkjente hjelpemidler.....	s. 11
Vedlegg:	
Utvalgte forskrifter	s. 12

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydass vei 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00

<http://www.mf.no>

Innledning

Studiet i Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL 1) tar faglig og didaktisk utgangspunkt i skolefaget KRL og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagperspektivet i skolefaget står sentralt. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i studiet har fått en vektning som svarer til skolefaget KRL.

I skolefaget KRL blir det lagt særlig vekt på estetisk tilnærming til lærestoffet. Religiøst liv har til alle tider vært knyttet til ulike estetiske uttrykksformer. Det kultiske livet har utfoldet seg gjennom kroppsbevegelser/dans, dramatiske uttrykk, musikk, bildekunst og arkitektur. Estetiske uttrykk gir anledning til sanselig opplevelse og erkjennelse som ord alene ikke kan gi. Slik opplevelse og erkjennelse krever at en er åpen for et møte med de estetiske uttrykkene.

Overordnede mål

Studenten skal

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk
- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Emnestruktur og vektning

Studiet består av to emner, hvert på 15 studiepoeng/5 vektall. Ett vektall tilsvarer tre studiepoeng. Hvert emne er organisert i tre delemner.

EMNER	DELEMNER	Poeng
KRL 106 Religion., livssyn og etikk	A. Faglig og didaktisk innføring	3
	B. Andre religioner og livssyn	7,5
	C. Etikk og filosofi	4,5

KRL107	A. Bibelen	6
Bibelen og kristen livstolkning	B. Kristendommens historie	6
	C. Kristen livstolkning i dag	3

Emne KRL 106 og 107 kan inngå i en emnegruppe i KRL innenfor den nye bachelorgraden.

Oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre hovedemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av hovedemnene, ikke bare i delemnet *Etikk og filosofi*. *Kristen livstolkning i dag* tar opp kristen etikk, og *Andre religioner og livssyn* tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Arbeidsformer

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskriving. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-mail. Studentene har adgang ved egen brukerkode til fakultetets internettbaserte undervisningsstøtte (Stylos). Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

Den avsluttende vurderingen av studentene tar sikte på å prøve deres evne til å finne fram og gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger på en teoretisk og metodisk gjennomtenkt måte.

Eksamen består av en skriftlig prøve på 4 timer for hvert av emnene.

I den formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra 1,0 (best) til 4,0. Studenter som får dårligere karakter enn 4,0, har ikke bestått. For å avlegge eksamen, må kandidaten være student ved Det teologiske Menighetsfakultet.

Målgruppe og opptak

Målgruppen for Emne KRL 106 og 107 i KRL 1 er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium.

Emnene er særlig aktuelle for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendomskunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som har videreutdanning fra fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse studentene vil studiet gi faglig og didaktisk oppdatering og kompetanse i forhold til skolefaget KRL.

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse, ev. realkompetanse for studenter over 25 år.

Studiet er åpent for alle som kvalifiserer for opptak.

Innhold og litteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest en måned før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

Litteratur merket L er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

A. KRL106: Religion, etikk og filosofi (15 studiepoeng/5 vektall)

Emne KRL106 er organisert i tre delemner:

- a. Faglig og didaktisk innføring (3p)
- b. Andre religioner og livssyn (7,5p)
- c. Etikk og filosofi (4,5p)

Emnets studiekraav

Studenten skal avlegge og bestå en skriftlig prøve på 4 timer.

Vurdering

Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige prøven.

Delemner:

a. Faglig og didaktisk innføring (3p)

Delemnet gir en faglig og didaktisk innføring i skolefaget KRL, med særlig vekt på det som er nytt i faget.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til KRL-fagets oppgaver og egenart
- ha god kunnskap om tekst og fortelling i kristendommen
- ha god kunnskap om spørsmål knyttet til identitet og sosialisering
- ha kjennskap til religionenes estetiske uttrykk
- ha kjennskap til kristne og humanistiske verdier
- ha kjennskap til religions- og livssynsdidaktikk

LITTERATUR

* Lied, S.: *Jeg fant, jeg fant ... en bibeltekst. Eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO- forlaget, 1996, s. 22- 40

Mogstad, S. D.: *Fag, identitet og fortelling*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1999, kap. 1-3, 5-11

b. Andre religioner og livssyn (7,5p)

Studiet av dette delemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig

synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster. Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- ha kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- ha kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- ha kjennskap til innvandrreligiøsitet
- ha oversikt over religionenes stilling i Norge
- ha kjennskap til nyreligiøsitet
- ha god kunnskap om humanisme og naturalisme
- ha kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Bruk av tekster fra ulike religioner og livssyn i undervisningen
- ha evne til å skille mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen

LITTERATUR

a) Innledende spørsmål

Gravem, P.: Livstolkning, **i**: *Prismet* 47 (1996/6), s. 235-261

Smart, N.: *Worldviews. Crosscultural Explorations of Human beliefs*. New Jersey: Prentice-Hall, 1995, s. 35-57

Aadnanes, P.M.: *Livssyn*. Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 9-20, 35-48

b) Religionskunnskap

Arlebrand, H.: *Det ukjente. Om okkultisme og åndelighet i en ny tidsalder*. Oslo: Luther, 1993, s. 71-151, 185-225

Rian, D. og Eidhamar, L.G.: *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, kap 2.1 - 4.9 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)

Jacobsen, K.A. og Thelle, N.R.: *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, Del 1, kap.1- 6 og Del 2, kap.2 - 6 og 10 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)

c) Livssynskunnskap

Aadnanes, P.M.: *Livssyn*, Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 107-174

Human-Etisk Forbund: *Humanisme - et livssyn* (uten år, 6 sider)

Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", **i**: *Ung Teologi* 19 (1986/1), s. 3-14

Stigen, A.: "Humanisme", **i**: *Humanist* 13 (1987/2), s. 22-29

c. Etikk og filosofi (4,5p)

Delemnet er nært knyttet til delemnene *Andre religioner og livssyn* og *Kristen livstolkning i dag*. Deler av etikken er også plassert i delemnet *Faglig og didaktisk innføring*. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. *Kristen livstolkning i dag* og *Andre religioner og livssyn* legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk.

Denne problemstillingen er aktuell også i dette delemnet.

Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- ha kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- ha kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- ha kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og formidling av filosofi i skolen

LITTERATUR

a) Etikk og filosofi

Heiene, G. og Thorbjørnsen, S.O.: *Fellesskap og ansvar*. 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 27-47, 98-128

Gaarder, J.: *Sofies verden. Roman om filosofiens historie*. Oslo: Aschehoug, 1991 (eller senere), s. 11-166, 294-331, 362-392, 417-458

b) Fagdidaktikk

* Krogseth, O.: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn", i: Østnor, L. (red.): *Mange religioner - én etikk?* Oslo: Universitetsforlaget, 1995, s. 99-115

B. KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning (15 studiepoeng/5 vekttall)

Emne KRL107 er organisert i tre delemner:

- a. Bibelen (6p)
- b. Kristendommens historie (6p)
- c. Kristen livstolkning i dag (3p)

Emnets studiekraav

Studenten skal avlegge og bestå en skriftlig prøve på 4 timer.

Vurdering

Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige prøven.

Delemner:

a. Bibelen (6p)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om

Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets. Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

MÅL

Studenten skal

a) Det gamle testamente

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- ha kjennskap til GTs historieverk og historiske noveller
- ha kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- ha kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- ha god kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- ha god kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- ha kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- ha kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger og Johannes' åpenbaring
- ha kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- ha god kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet, deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32

LITTERATUR

a) Det gamle testamente

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:
GTs kanonhistorie, s. 19-24; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med NT);
Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med NT)

Til Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor) s. 73-77

* Storøy, S.: "Litteraturen og Israels historie", i: Storøy, S.: *Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen*, Oslo: Verbum, 1996, s. 31-47

Til GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor), i følgende utvalg:

GTs historieverk, s. 67-97; Historienoveller, s. 98-106

Til 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:

Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele);
3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35

Rut og Jona: hele bøkene leses

Til 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:

Kartveit, M. (red.): *Det gamle testamentet. Analyse av tekstar i utval.* 2. utg. Oslo: Samlaget, 2000, i følgende utvalg:
Berge, K. og Stordalen, T.: "Innledning til arbeidet med Mosebøkene" s. 11-22
Stordalen, T.: "Urhistorien" s. 23-35 og s. 50-68
Berge, K.: "Fedrehistorien" s. 73-95 og s. 104-114

b) *Det nye testamente*

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning.* Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:
NTs kanonhistorie, s. 32-45; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med GT); Evangelienes tilblivelse, s. 176-200; Matteusevangeliet, s. 211-222; Lukasevangeliet, s. 222-232; Apostlenes gjerninger, s. 248-263; Johannes' åpenbaring, s. 368-382; Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med GT).
Skarsaune, O.: *Kristendommens jødiske rødder* (bind 1). København: Credo Forlag, 1996, s. 11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum)
Kvalbein, H.: *Matteusevangeliet I-II* (Bibelverket). Oslo: Luther forlag, 1989-90, i følgende utvalg: Bind I, s. 102-108, 226-236, 252-263; Bind II, s. 63-75. Også utgitt i ett bind: Kvalbein, H.: *Fortolkning til Matteusevangeliet*, Oslo: Luther Forlag, 1998, samme sidetall
Kvalbein, H.: *Godt budskap for fattige. Tekster fra Lukasevangeliet.* Oslo: Lunde Forlag, 1981, s. 57-69 og 86-97

b. *Kristendommens historie* (6p)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- ha kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- ha kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

LITTERATUR

Chadwick, O.: *Historien om den kristne sivilisasjonen.* Oslo: Aschehoug, 1997, s. 1-183, 196- 239

Wilson-Dickson, A.: *Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler till kyrkor och torg.* Stockholm: Verbum, 1996, s. 24-63, 72-77, 84-100, 110-117

Danbolt, G. og Kjerschow, M.: *Billedspor 1.* Oslo: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149

L Haanes, V.: *Fra kristendommens historie: Klosterliv i middelalderen – Reformasjonen.* Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2001

Haanes, V.: "Ta eksempel av deres tro. Fra helgenlegende til historisk kritisk forskning", i: *Prismet* 47 (1996/2), s. 55-62

c. Kristen livstolkning i dag (3p)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående delemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette delemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

I dette delemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- ha god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- ha god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- ha kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

LITTERATUR

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikenske trosbekjennelse, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 17-25 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 15-18

Luthers lille katekisme, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 98-148 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 277-295

L Gravem, P.: Livstolkning, **i**: *Prismet* 47 (1996/6), s. 262-273

Henriksen, J.-O.: *Guds virkelighet*. Oslo: Luther forlag, 1994, s. 32-33, 38-86

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*. Oslo: Credo 1994, s. 37-71

* Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og 'Det skjulte nærvær'", **i**: *Salmespråk – kunst og kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 59-66

* Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", **i**: *Salmespråk* (se ovenfor), s. 73-81

b) Kristen etikk

Heiene, G. og Thorbjørnsen, S.O.: *Fellesskap og ansvar*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 19-26 og 48-97

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*, Oslo: Credo 1994, s. 75-90

c) Fagdidaktikk

Se artikler av Schumacher og Hansen, og emnet "Faglig og didaktisk innføring"

Godkjente hjelpemidler

Bibelen i følgende utgaver:

Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Norsk Bibel 1988 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Bibelselskapet, bokmål 1930 og nynorsk 1938 (eller senere).

Synopse:

Evangelie-synopse, Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

Ord i Bibelen (til NO 78/85), Oslo 1986 (bokmål) og 1992 (nynorsk)

Bibelord (til NB 88), Oslo 1992

Bibelordbok, bokmål ved K.G., Oslo 1934 (eller senere)

Ordbok for Det nye testamente, nynorsk ved E. Lehmann, Oslo 1955

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen

KRL-boka

Studentene må selv bringe med seg hjelpemidler på eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.*

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig via semesterregistreringsarket.* For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag.

Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

*Deltidsstudentene med undervisning fredager/lørdager blir automatisk oppmeldt til eksamen ved innbetaling av semesteravgift.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.

- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelses avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelses med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

(Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte

arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

KRL 1 – 10 vekttall/30 studiepoeng

Emne KRL 106 (15 studiepoeng/5 vekttall)

Emne KRL 107 (15 studiepoeng/5 vekttall)

MF
Det teologiske
Menighetsfakultet

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

KRL 1

Emne KRL 106 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL 107 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Utgave 2003/II

Innledning	s. 3
Studiefag og skolefag	s. 3
Målgruppe og vilkår for opptak	s. 3
Videre studier	s. 3
Overordnede mål	s. 3
Mål og innhold	s. 4
Emnestruktur og vekting	s. 3
Litteratur	s. 3
<i>KRL 106: Religion, etikk og filosofi</i>	s. 4
A. Faglig og didaktisk innføring	s. 4
B. Andre religioner og livssyn	s. 5
C. Etikk og filosofi	s. 6
<i>KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning</i>	s. 7
A. Bibelen	s. 7
B. Kristendommens historie	s. 8
C. Kristen livstolkning i dag	s. 9
Arbeidsformer	s. 10
Vurdering	s. 10
Avsluttende skriftlig eksamen	s. 10
Vurderingskriterier	s. 10
Evalueringskriterier av studietilbudene	s. 10
Vedlegg 1: Godkjente hjelpemidler til eksamen	s. 11
Vedlegg 2: Utvalgte forskrifter	s. 12

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydass vei 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00

<http://www.mf.no>

Innledning

Studiefag og skolefag

Studiet i Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL 1 og KRL 2) tar faglig og didaktisk utgangspunkt i skolefaget KRL og i Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97).

Fagperspektivene fra skolefaget står sentralt i studiet. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i studiet har fått en vektning som svarer til skolefaget KRL.

Målgruppe og vilkår for opptak

Målgruppen for KRL 1 er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Emnene er særlig aktuelle for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendomskunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som har videreutdanning fra fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse studentene vil studiet gi faglig og didaktisk oppdatering og kompetanse i forhold til skolefaget KRL.

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse, eventuelt realkompetanse for studenter over 25 år. Studiet er åpent for alle som er kvalifisert for opptak.

Videre studier

Emnene i KRL 1 (KRL 106 og KRL 107) kan inngå i en emnegruppe i KRL innenfor den nye bachelorgraden.

Overordnede mål

Studenten skal

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk
- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Mål og innhold

De overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med to emner, KRL 106 og KRL 107, med tilhørende delemner.

Emnestruktur og vektning

Hvert emne er på 15 studiepoeng (ECTS-poeng)/ 5 vekttall. Ett vekttall tilsvarer tre studiepoeng. Hvert emne er organisert i tre delemner.

EMNER	DELEMNER	Poeng
KRL 106 Religion, etikk og filosofi	A. Faglig og didaktisk innføring	3,0
	B. Andre religioner og livssyn	7,5
	C. Etikk og filosofi	4,5
KRL 107 Bibelen og kristen livstolkning	A. Bibelen	6,0
	B. Kristendommens historie	6,0
	C. Kristen livstolkning i dag	3,0

Oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre delemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av delemnene, ikke bare i delemnet *Etikk og filosofi*. *Kristen livstolkning i dag* tar opp kristen etikk, og *Andre religioner og livssyn* tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Litteratur

I det følgende er litteraturen satt opp under de enkelte delemnene.

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest to måneder før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

Litteratur merket L er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

KRL106: Religion, etikk og filosofi

(15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL106 er organisert i tre delemner: A. *Faglig og didaktisk innføring* (3,0 p), B. *Andre religioner og livssyn* (7,5 p), C. *Etikk og filosofi* (4,5 p)

A. *Faglig og didaktisk innføring* (3,0 p)

Delemnet gir en faglig og didaktisk innføring i skolefaget KRL, med særlig vekt på det som er nytt i faget.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til KRL-fagets oppgaver og egenart
- ha god kunnskap om tekst og fortelling i kristendommen
- ha god kunnskap om spørsmål knyttet til identitet og sosialisering
- ha kjennskap til religionenes estetiske uttrykk
- ha kjennskap til kristne og humanistiske verdier
- ha kjennskap til religions- og livssynsdidaktikk

LITTERATUR

* Lied, S.: *Jeg fant, jeg fant ... en bibeltekst. Eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO- forlaget, 1996, s. 22- 40

Mogstad, S. D.: *Fag, identitet og fortelling*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1999, kap. 1-3, 5-11

B. Andre religioner og livssyn (7,5 p)

Studiet av dette delemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- ha kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- ha kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- ha kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- ha oversikt over religionenes stilling i Norge
- ha kjennskap til nyreligiøsitet
- ha god kunnskap om humanisme og naturalisme
- ha kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Bruk av tekster fra ulike religioner og livssyn i undervisningen
- ha evne til å skille mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen

LITTERATUR

a) *Innledende spørsmål*

L Gravem, P.: Livstolkning, i: *Prismet* 47 (1996/6), s. 235-261

* Smart, N.: *Worldviews. Crosscultural Explorations of Human beliefs*. New Jersey: Prentice-Hall, 1995, s. 35-57

Aadnanes, P.M.: *Livssyn*. Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 9-20, 35-48

b) *Religionskunnskap*

Arlebrand, H.: *Det ukjente. Om okkultisme og åndelighet i en ny tidsalder*. Oslo: Luther, 1993, s. 71-151, 185-225

- Rian, D. og Eidhamar, L.G.: *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, kap 2.1 - 4.9 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)
- Jacobsen, K.A. og Thelle, N.R.: *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, Del 1, kap.1- 6 og Del 2, kap.2 - 6 og 10 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum)
- c) *Livssynskunnskap*
 Aadnanes, P.M.: *Livssyn*, Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 107-174
 L Human-Etisk Forbund: *Humanisme - et livssyn* (uten år, 6 sider)
 * Krogseth, O.: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?", i: *Ung Teologi* 19 (1986/1), s. 3-14
 Stigen, A.: "Humanisme", i: *Humanist* 13 (1987/2), s. 22-29

C. Etikk og filosofi (4,5 p)

Delemnet er nært knyttet til delemnene *Andre religioner og livssyn* og *Kristen livstolkning i dag*. Deler av etikken er også plassert i delemnet *Faglig og didaktisk innføring*. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. *Kristen livstolkning i dag* og *Andre religioner og livssyn* legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette delemnet.

Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- ha kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- ha kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- ha kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og formidling av filosofi i skolen

LITTERATUR

a) Etikk og filosofi

- Heiene, G. og Thorbjørnsen, S.O.: *Fellesskap og ansvar*. 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 27-47, 98-128
- Gaarder, J.: *Sofies verden. Roman om filosofiens historie*. Oslo: Aschehoug, 1991 (eller senere), s. 11-166, 294-331, 362-392, 417-458

b) Fagdidaktikk

- * Krogseth, O.: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn", i: Østnor, L. (red.): *Mange religioner - én etikk?* Oslo: Universitetsforlaget, 1995, s. 99-115

KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning

(15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL107 er organisert i tre delemner: *A. Bibelen* (6,0 p), *B. Kristendommens historie* (6,0 p), *C. Kristen livstolkning i dag* (3,0 p)

A. Bibelen (6,0 p)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disiplinene Det gamle og Det nye testamente.

MÅL

a) Det gamle testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- ha kjennskap til GTs historieverk og historiske noveller
- ha kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- ha kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- ha god kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- ha god kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- ha kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- ha kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger og Johannes' åpenbaring
- ha kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- ha god kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet, deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32

LITTERATUR

a) Det gamle testamente

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:

GTs kanonhistorie, s. 19-24; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med NT); Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med NT)

Til Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor) s. 73-77

* Storøy, S.: "Litteraturen og Israels historie", i: Storøy, S.: *Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen*, Oslo: Verbum, 1996, s. 31-47

Til GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor), i følgende utvalg:

GTs historieverk, s. 67-97; Historienoveller, s. 98-106

Til 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:

Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35

Rut og *Jona*: hele bøkene leses

Til 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:

Kartveit, M. (red.): *Det gamle testamentet. Analyse av tekstar i utval.* 2. utg. Oslo: Samlaget, 2000, i følgende utvalg:

Berge, K. og Stordalen, T.: "Innledning til arbeidet med Mosebøkene" s. 11-22

Stordalen, T.: "Urhistorien" s. 23-35 og s. 50-68

Berge, K.: "Fedrehistorien" s. 73-95 og s. 104-121

b) *Det nye testamente*

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:

NTs kanonhistorie, s. 32-45; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med GT);

Evangelienes tilblivelse, s. 176-200; Matteusevangeliet, s. 211-222; Lukasevangeliet, s. 222-232; Apostlenes gjerninger, s. 248-263; Johannes' åpenbaring, s. 368-382; Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med GT).

Skarsaune, O.: *Kristendommens jødiske rødder* (bind 1). København: Credo Forlag, 1996, s. 11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum)

Kvalbein, H.: *Matteusevangeliet I-II* (Bibelverket). Oslo: Luther forlag, 1989-90, i følgende utvalg:

Bind I, s. 102-108, 226-236, 252-263; Bind II, s. 63-75. Også utgitt i ett bind: Kvalbein, H.:

Fortolkning til Matteusevangeliet, Oslo: Luther Forlag, 1998, samme sidetall

Kvalbein, H.: *Godt budskap for fattige. Tekster fra Lukasevangeliet*. Oslo: Lunde Forlag, 1981, s. 57-69 og 86-97

B. *Kristendommens historie* (6,0 p)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- ha kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- ha kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

LITTERATUR

Chadwick, O.: *Historien om den kristne sivilisasjonen*. Oslo: Aschehoug, 1997, s. 1-183, 196- 239

Wilson-Dickson, A.: *Musik i kristen tradition. Från tempel och katedraler till kyrkor och torg*.

Stockholm: Verbum, 1996, s. 24-63, 72-77, 84-100, 110-117

Danbolt, G. og Kjerschow, M.: *Billedspor 1*. Oslo: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149

L Haanes, V.: *Fra kristendommens historie: Klosterliv i middelalderen – Reformasjonen*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2001

Haanes, V.: "Ta eksempel av deres tro. Fra helgenlegende til historisk kritisk forskning", **i**: *Prismet* 47 (1996/2), s. 55-62

C. Kristen livstolkning i dag (3,0 p)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående delemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette delemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning. I dette delemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- ha god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- ha god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- ha kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

LITTERATUR

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikenske trosbekjennelse, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 17-25 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 15-18

Luthers lille katekisme, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 98-148 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 277-295

L Gravem, P.: Livstolkning, **i**: *Prismet* 47 (1996/6), s. 262-273

Henriksen, J.-O.: *Guds virkelighet*. Oslo: Luther forlag, 1994, s. 32-33, 38-86

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*. Oslo: Credo 1994, s. 37-71

* Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og 'Det skjulte nærvær'", **i**: *Salmespråk – kunst og kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 59-66

* Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", **i**: *Salmespråk* (se ovenfor), s. 73-81

b) Kristen etikk

Heiene, G. og Thorbjørnsen, S.O.: *Fellesskap og ansvar*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 19-26 og 48-97

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*, Oslo: Credo 1994, s. 75-90

c) Fagdidaktikk

Se artikler av Schumacher og Hansen, og emnet "Faglig og didaktisk innføring"

Arbeidsformer

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskriving. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-mail.

Studentene har adgang ved egen brukerkode til fakultetets internettbaserte undervisningsstøtte (Stylos). Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

Avsluttende skriftlig eksamen

For å avlegge eksamen, må kandidaten være student ved Det teologiske Menighetsfakultet.

Eksamen består av en skriftlig prøve på 4 timer for hvert av emnene KRL 107 og KRL 108. Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Klage på karakter

For spørsmål om klage på karakter, jf. forskrift for klagebehandling (vedlegg)

Vurderingskriterier

Ved eksamen tar en sikte på å prøve studentenes evne til å finne fram og gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger på en teoretisk og metodisk gjennomtenkt måte.

Evaluering av studietilbudene

Både studenter og lærere skal være med på å evaluere studietilbudene: undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Vedlegg 1

Godkjente hjelpemidler ved eksamen

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, * til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992,
til NB 88

* samsvarer med følgende bibelversjon

Annet

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. Oslo: KUF, 1996

KRL-boka. Oslo: Læringscenteret, 2002.

Studentene må selv ta med seg hjelpemidler til eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen.*

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig via semesterregistreringsarket.* For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag.

Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.

*Deltidsstudentene med undervisning fredager/lørdager blir automatisk oppmeldt til eksamen ved innbetaling av semesteravgift.

- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelses avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelses med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

(Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer.

Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

Utgave
2003/I

STUDIEPLAN

Kristendomskunnskap med religions- og livssynskunnskap

Emne KRL108 (15 studiepoeng/5vektall)

Emne KRL109 (15 studiepoeng/5vektall)

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

Emne KRL108

Emne KRL109

Utgave 2003-I

INNHOOLD:

Innledning	3
Målgruppe	3
Forholdet til rammeplan og skolefag	3
Emnestruktur og vekting	3
Opptak og kompetanse	3
Mål og innhold	3
DEL A	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Bibelen	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Andre religioner og livssyn	6
Fagdidaktikk	7
DEL B	7
Kristendommens historie	7
Kristen livstolkning i dag	8
Etikk og filosofi	9
Litteratur	4
Arbeidsformer	9
Vurdering	10
Godkjente hjelpemidler til eksamen	10
Utvalgte forskrifter	11

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydaskvei 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf.22 59 0500

<http://www.mf.no>

Innledning

Faglig og didaktisk tar Emne KRL106 og Emne KRL107 utgangspunkt i skolefaget KRL og Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagperspektivene i skolefaget vil stå sentralt. Det blir lagt vekt på tema som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig tema fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye tema innenfor dette lærestoffet.

Emnestruktur og vekting.

Planen består av to emner hver på 15 studiepoeng/5 vektall. 1 vektall tilsvarer 3 studiepoeng. Hvert emne er organisert i tre delemner.

EMNER	DELEMNER	Poeng
KRL 108	A. Bibelen	6
	B. Andre religioner og livssyn	4,5
	C. Fagdidaktikk	4,5
KRL 109	A. Kristendommens historie	4,5
	B. Kristen livstolkning i dag	6
	C. Etikk og filosofi	4,5

Denne oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra dette området også er integrert i de andre delemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av delemnene, ikke bare i delemnet *Etikk og filosofi*. Emnet *Kristen livstolkning i dag* tar opp kristen etikk, og emnet *Andre religioner og livssyn* tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Målgruppe

Målgruppen for Emne KRL108 og Emne KRL109 er lærere med 30 studiepoeng/10 vektall KRL fra allmennlærerutdanning, 30 studiepoeng/10 vektall KRL fra Menighetsfakultetet eller tilsvarende. Studiet retter seg i hovedsak mot lærere og andre som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget KRL eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium.

Opptak og kompetanse

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse og minimum 30studiepoeng/10 vektall KRL.

Overordnede mål

Studentene skal

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget,
- bli bedre i stand til å legge faget pedagogisk til rette for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte,
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning,
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning,
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget

- som norsk skole bygger på,
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen,
 - utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk,
 - stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger,
 - tilegne seg grundigere kjennskap til sentrale emner i faget og legge grunnlaget for videre studium.

Det er en viss progresjon mellom Emne KRL106 og Emne KRL107 på den ene siden og Emne KRL108 og Emne KRL109 på den andre siden. De to første emnene gir en bred innføring i faget, med særlig vekt på det som er nytt i skolefaget. Med dette som grunnlag, skal de to andre emnene utvide kunnskapene, gi faglig og didaktisk fordypning, styrke kvalifikasjonene for å undervise i skolefaget og legge grunnlag for videre studium.

Litteratur

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført ovenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest 1.mars/1.oktober i eksamenssemesteret.

Emne KRL108 (15 studiepoeng/5 vekttall)

Emne KRL108 er organisert i tre delemner: A. *Bibelen* (6p), B. *Andre religioner og livssyn* (4,5p) og C. *Fagdidaktikk* (4,5p).

Emnets studiekraft

Studenten skal

- bestå en skriftlig prøve på 4 timer

Vurdering

For å bestå Emne KRL108 må studenten oppfylle studiekraftet. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige prøven.

Delemner

A. BIBELEN (6p)

Delemnet bygger videre på den kunnskap og innsikt som studentene har tilegnet seg i Emne KRL107. Det blir lagt vekt på mer grundig arbeid med bibeltekster, på utvidet kjennskap til bibelsk tematikk og på bruk av bibeltekster i opplæringen.

Studiet gir kunnskap om ulike eksegetiske tradisjoner/metoder for teksttolkning og evne til å bruke slike metoder til å tolke bibeltekster av ulike sjangre. Studiet skal også gi kjennskap til utvalgt bibelsk tematikk og til forholdet mellom den jødiske og den kristne Bibelen. I tilknytning til fagstudiet må studentene også arbeide med bruk av bibeltekstene i opplæringen.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til exodusfortellingen i 2. Mosebok 1–15,
- ha kjennskap til GTs poetiske, profetiske og visdomsteologiske litteratur,
- ha kjennskap til følgende avsnitt fra de profetiske bøker: Jes 7–9; Jer 1:1–2:19; 8; 31:31–40; 36; Am 1–3; 7–9,
- ha kjennskap til NTs brev litteratur med vekt på følgende Paulusbrev: Romerbrevet, 1. Korinterbrev, Filipperbrevet,
- ha kjennskap til Paulus-fortellingen i Apostlenes gjerninger,
- ha kjennskap til Johannesevangeliet,
- ha kjennskap til metoder for teksttolkning og evne til å anvende disse metodene i analyse av følgende bibeltekster: 1 Mos 22:1-19; 2 Mos 20:1-17; Sal 8 og 23; Jes 6:1-13; Joh 1:1-18; 2:1-12; 3:1-21; 9:1-41; 11:1-57; 13:1-20,
- ha kjennskap til fagdidaktikk og bibeltekster som kilde for livstolkning (jf. emnet Fagdidaktikk),
- ha kjennskap til bruk av bibeltekster og barnebibler i skolen, inkludert tekster som er felles for jødisk og kristen tradisjon.

LITTERATUR

* Litteratur trykt i Kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste

L Bok/hefte som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste

Arbeidsskjema for historisk arbeid med bibeltekster (2 sider)

Kartveit, M. (red.): *Det gamle testamentet. Analyse av tekster i utval*, Samlaget, Oslo, 2. utg. 2000, s. 96-103, 124-153, 200-225, 231-254, 313-327, 354-360

Hvalvik, R. og T. Stordalen: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*, Det Norske Bibelselskap, Oslo 1999, s. 107-155, 161, 232-245, 264-299, 315-319, 444-459

- Hvalvik, R.: *Fra Jerusalem til jordens ender. Hovedtrekk i Apostlenes gjerninger*, Luther Forlag/Credo Forlag, Oslo 1986, s. 52-65, 105-132
- Kvalbein, H.: *Hovedtanker i Johannesevangeliet*, Lunde Forlag, Oslo 1977, s. 26-96.
- * Ramsfjell, A.: «Barnebibler og Bibelen for barn» i Rian, D.: *Bibel og bibeloversettelse*, Relieff nr. 37, Tapir forlag, Trondheim 1995, s. 67-95
- * Rian, D.: "Det gamle testamente og den jødiske bibel – et fagdidaktisk memento" i Jørgensen T., D. Rian og O.G. Winsnes (red.): *Kropp og sjel: Festskrift til professor Olav Hognestad*, Tapir forlag, Trondheim 2000, s. 131-140
- Skarsaune, O.: «Jesus er Messias», i (samme forfatter): *Da Skriften ble åpnet. Den første kristne tolkningen av det gamle testamente*, Den Norske Israelmisjon/Nye Luther Forlag, Oslo 1987, s. 57-84

B. ANDRE RELIGIONER OG LIVSSYN (4,5p)

Gjennom dette delemnet skal studentene bli fortrolige med begrep og metoder som blir brukt i studiet av religioner. De skal få innsyn i hvordan religioner fungerer som levende kilde for tro og livstolkning. På grunnlag av den tidligere innføringen i verdensreligionene skal studentene tilegne seg kunnskaper om mangfold og nyreligiøse strømninger.

Studentene skal gjøre seg kjent med ulike tradisjoner når det gjelder synet på religions- og livssynsdialog, og skal selv kunne lede og delta i dialog om religiøse og livssynsrelaterte emner. Studentene skal også tilegne seg grunnleggende innsikt i å arbeide med religions- og livssynsdialog i skolen.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om religionsvitenskapelige begrep, metoder og problemstillinger,
- ha god kunnskap om sammenligning av ulike religioner og livssyn
- ha kjennskap til mystikk i religionene,
- ha kjennskap til etikk i religionene,
- ha kjennskap til nyreligiøse strømninger med vekt på sjamanisme,
- ha kjennskap til økosofi og feminisme,
- ha kjennskap til fagdidaktiske spørsmål: Religions- og livssynsdialog i skolen

Litteratur:

- * Kværne, P.: «Tanker omkring studiet av religion», i P. Kværne og D. Rian: *Religionshistorie og religionsundervisning*, Tapir Forlag, Trondheim 1983, s. 9-29
- Eliade, M.: *Det hellige og det profane*, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1994, s. 59-127
- L Geels, A.: *Extatisk religion. Ett bidrag til mystikens psykologi*, Religio, Skrifter utgivna av Teologiska Institutionen i Lund, Lund 1990, s. 7- 60
- * Breivik, N.O.: «Trommereisen: Mennesket, naturen og ånde verdenen. Grunntrekk ved den
o moderne sjamanisme», i A. Mosevoll (red.): *Brytninger i en ny tid*, NLA's årsskrift, Bergen 1996, s. 33-52
- * Pollan, B.(red.): *Samiske beretninger*, Aschehoug Forlag, Oslo 1997, s. 185-187, 268-274, 350-355, 374-382
- Jensen, T. og M. Rothstein: *Etikken og religionene*, Aschehoug Dansk Forlag, København 2002, s. 21-38, 125-144, 169-184, 207-230
- * Hauge, A.: *Feminisme - livssyn eller politisk ideologi?*, MFs Litteraturtjeneste, Oslo 1997
- * Næss, A.: «Økosofi» i P. Hofseth og A. Vinje (red.): *Økologi, økofilosofi*, Gyldendal Norsk

Forlag, Oslo 1975, s. 150-163
Leirvik, O.: *Religionsdialog på norsk*, Pax Forlag, revidert utgave Oslo 2000, kap. 1.4 og 4.2

C. FAGDIDAKTIKK (4,5p)

Fagdidaktikk inngår som deler i de andre hovedlelmene i planen. I tillegg blir fagdidaktikk regnet som et eget delemne. Dette delemnet omfatter tre ulike deler. I den ene delen skal studentene arbeide med en overgripende problemstilling i forhold til faget, nemlig identitetsutvikling og sosialisering i et flerkulturelt samfunn/en flerkulturell skole. I den tredje delen legger en vekten på analyse av ulike sjangre og bruk av ulike lese måter i møte med litterære tekster.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til identitetsutvikling og sosialisering i et flerkulturelt samfunn
- ha god kunnskap om skoleteoretiske og oppdragelsesteoretiske grunnlagsproblemer
- ha god kunnskap om sjangre og lese måter

Litteratur

- * Engen, T.O.: «Integrerende sosialisering i majoritetens skole», i T.O. Engen: *Like muligheter?*, Oslo 1994
- Asheim, I og S.D. Mogstad: *Religionspedagogikk. Tolkning, undervisning og oppdragelse*, Universitetsforlaget, Oslo 1987, kap. 2 og kap. 6-8
- * Ramsfjell, A.: «Skjønnlitteratur og religiøs sosialisering», i P.W. Bøckmann (red.): *Bibelske temaer i litteratur, film og teater*, Tapir forlag, Trondheim 1987, s. 127-160
- Skardhamar, A.K.: *Litteraturundervisning. Teori og praksis*, Tano Forlag, Oslo 1993, s. 13-58
- Svendsen, Å.: *Tekstens mønstre. Innføring i litterær analyse*, Universitetsforlaget, Oslo 1997 (9.opplag), s. 19-56; 83-128; 170-184

Emne KRL 109

Emnet er organisert i tre delemner: A. *Kristendommens historie (4,5p)*, B. *Kristen livstolkning i dag (6p)* og C. *Etikk og filosofi (4,5p)*

Emnets studiekraav

Studenten skal

- bestå en skriftlig prøve på 4 timer

Vurdering

For å bestå Emne KRL109 må studenten oppfylle studiekraavet. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige prøven.

Delemner

A: KRISTENDOMMENS HISTORIE (4,5p)

Studiet av kristendommens historie skal på den ene side gi dypere innsikt i vår stedeagne, norske religiøse tradisjon. På den andre side skal studiet gi innsikt i europeiske og

internasjonale forhold som er sentrale for å forstå kristendommens stilling i vår egen tid. Studiet vil gi innsikt i de forskjellige uttrykk kristendommen får i de forskjellige epoker, som i litteratur, salmer, kunst og arkitektur.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om den kristne kulturen i Norge gjennom historien: tro, samfunnssyn, etiske idealer, estetisk uttrykk inkludert salmer
- ha kjennskap til kristendommen i den moderne verden: kritikk og tilpasning
- ha kjennskap til fagdidaktikk

Litteratur:

Oftestad, B.T., T. Rasmussen og J. Schumacher: *Norsk kirkehistorie*, Universitetsforlaget, Oslo 1993 (2.utg.)

B. KRISTEN LIVSTOLKNING I DAG (6p)

Dette delemnet skal være en fordypning i sentrale emner i kristen tro og etikk. I tråd med skolefaget tas det utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. Samtidig legges det vekt på møtet mellom ulike kristne konfesjoner i dag og på forholdet til andre religioner og livssyn. I arbeidet med den kristne tro skal studentene tilegne seg innsikt i sentrale emner knyttet til de tre trosartiklene og kunne plassere slike emner i en økumenisk sammenheng.

Studiet av kristen etikk har nær sammenheng med delemnet «Etikk og filosofi», men har også en viss sammenheng med «Andre religioner og livssyn». Studentene skal bli kjent med utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og kunne gjennomføre etiske resonnement i arbeid med konkrete etiske emner.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om sentrale emner fra tros læren, knyttet til de tre trosartiklene
- ha kjennskap til utvalgte konfesjoner
- ha kjennskap til kristen tro i møte med andre religioner og livssyn
- ha god kunnskap om etikk og menneskesyn som et grunnlagsspørsmål i kristen etikk
- ha evne til bruk av etiske resonnement på konkrete etiske tema
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Å undervise om kristen tro i vår flerkulturelle skole

Litteratur:

Henriksen, J.O.: *Guds virkelighet. Hovedtrekk i kristen dogmatikk*, Luther Forlag, Oslo 1994, s. 88–201, 220–242, 265–284.

- * *Felleserklæring om rettferdiggjørelsen*, Det Lutherske verdensforbund (LVF), Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, Mellomkirkelig råd, Oslo 1997/ 2000, kap. 4.1.- 4.7
- Borgen, P. og B. Haraldsø: *Kristne kirker og trossamfunn*, Tapir, Trondheim 1993, s. 11-18, 43-54, 113-168, 195-203, 219-256
- * Berentsen, J.M.: «Kristendommen og religionene», i J.M. Berentsen, T. Engelsviken og K. Jørgensen (red.): *Missiologi i dag*, Universitetsforlaget, Oslo 1994, s. 202–224.
- Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: *Fellesskap og ansvar. Innføring i kristen etikk*, Universitetsforlaget, Oslo 2001, s. 122–266

- * Gravem, P.: «Sanningsspørsmålet i det nye kristendomsfaget. Med særleg vekt på det estetiske og det rituelle», i L.I. Magerøy m. fl. (red.): *Forankring og fornyelse. Kristendomsundervisning i endring*, Festskrift til Sigmund Harbo på 60-årsdagen, IKO-forlaget, Oslo 1997, s. 77–92

C. ETIKK OG FILOSOFI (4,5p)

Dette delemnet skal videreføre arbeidet med etikk og filosofi fra den første studieenheten. Studiet skal gi bredere og dypere kjennskap til allmenn etikk og moralfilosofi. Samtidig må en se sammenhengen mellom dette delemnet og innslag av etikk i de to foregående delemnene. Studentene skal tilegne seg kjennskap til aktuelle normative teorier fra moralfilosofien. De skal bli kjent med hvordan en bygger opp etiske resonnement, og de skal kunne bruke slike resonnement i arbeid med konkrete etiske problemer. Studiet skal også gi bedre kjennskap til forholdet mellom etikk og menneskesyn, gjennom arbeid med stoff fra nyere filosofihistorie.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til etiske resonnement (etisk argumentasjon), og evne til å bruke slike resonnement i arbeid med konkrete etiske emner
- ha kjennskap til normative teorier og verdilære
- ha god kunnskap om menneskesyn og etikk hos Kierkegaard, Sartre, Marx og Freud
- ha kjennskap til et utvalg konkrete etiske emner som er aktuelle i skolefaget.
- ha kjennskap til fagdidaktikk: etikk og filosofi i møte med elevenes livsverden

Litteratur:

- Johansen, K. E. og A.J. Vetlesen: *Innføring i etikk*, Universitetsforlaget, Oslo 2000, s. 116-179
- Stevenson, L.: *Syv teorier om menneskets natur*, Cappelen, Oslo 1994, s. 17-39 og s. 73-130
- * Hagen, J.Z «Kierkegaards eksistensfilosofi», i ds: *Eksistens og ansvar. Praktisk filosofi*, Gyldendal Dansk Forlag, København 1999, s. 103-113
- * Filosofiske tekster av Kierkegaard, Sartre, Marx og Freud. Et utvalg.
Christoffersen, S.Aa. og T. Selvik: *Engasjement og livsytring. Innføring i etikk for pedagoger*, Tano Aschehoug, Oslo 1999 2.utg., s. 112-188
- Schjelderup, A., Ø. Olsholt og B.Børresen: *Filosofi i skolen*, Tano Aschehoug, Oslo 1999, s. 53-76 og s. 230-246

Arbeidsformer

Generelt er det viktig at en benytter arbeids- og studieformer som også setter studentene bedre i stand til å utføre undervisningsoppgavene i skolefaget. Slike arbeidsmåter bør mest mulig være en integrert del av arbeidet med de ulike hovedemnene i studiet. Innsiktingen mot utøvelsen av undervisningsoppgaver er særlig viktig i forhold til de nye perspektivene og det nye lærestoffet i skolefaget. Som i L97 er det f.eks. et viktig prinsipp at en skal arbeide med kristendommen og med andre religioner og livssyn ut fra de samme pedagogiske prinsippene.

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskrivning. Studentene oppfordres til å danne kollokviegrupper. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-mail.

Vurdering

Eksamen består av en skriftlig eksamener på 4 timer. Det blir gitt en eller to valgfrie oppgaver til eksamen.

Godkjente hjelpemidler til eksamen

Bibelen i følgende utgaver:

Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Norsk Bibel 1988 (eller senere), bokmål og nynorsk.

Bibelselskapet, bokmål 1930 og nynorsk 1938 (eller senere).

Bibelordbok i følgende utgaver:

Ord i Bibelen (til NO 78/85), Oslo 1986 (bokmål) og 1992 (nynorsk)

Bibel-ord (til NB 88), Oslo 1992

Bibelordbok, bokmål ved K.G., Oslo 1934 (eller senere)

Ordbok for Det nye testamente, nynorsk ved E. Lehmann, Oslo 1955

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen

Hjelpemidler må studentene selv bringe med på eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen*.

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig via semesterregistreringsarket *. For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag.

Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.

b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene.

c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.

d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.

e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.

f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes.

*Deltidsstudentene med undervisning fredager/lørdager blir automatisk oppmeldt til eksamen ved innbetaling av semesteravgift.

- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.
- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelses avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelses med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig frem i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

(Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§ 1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

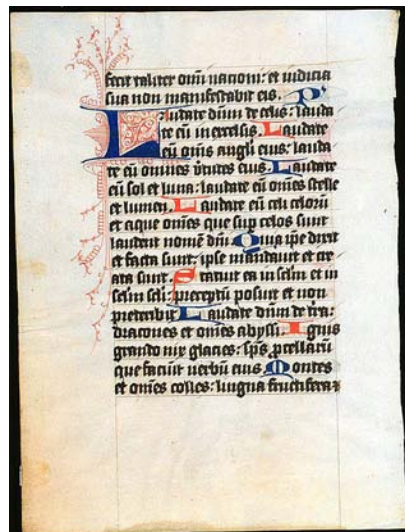
STUDIEPLAN

Kristendoms,- religions- og livssynskunnskap

KRL 2 – 30 studiepoeng

Emne KRL 108 (15 studiepoeng/5 vektall)

Emne KRL 109 (15 studiepoeng/5 vektall)

MF

Det teologiske
Menighetsfakultet

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

KRL 2

Emne KRL 108 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL 109 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Utgave 2003/II

Innledning	s. 3
Studiefag og skolefag	s. 3
Målgruppe og vilkår for opptak	s. 3
Progresjon og videre studium	s. 3
Overordnede mål	s. 3
Mål og innhold	s. 4
Emnestruktur og vektning	s. 3
Litteratur	s. 4
<i>KRL 108: Bibelen, religion og livssyn, fagdidaktikk</i>	s. 5
A. Bibelen	s. 5
B. Andre religioner og livssyn	s. 6
C. Fagdidaktikk	s. 7
<i>KRL 109: Kristen livstolkning, etikk og filosofi</i>	s. 7
A. Kristendommens historie	s. 7
B. Kristen livstolkning i dag	s. 8
C. Etikk og filosofi	s. 8
Arbeidsformer	s. 9
Vurdering	s. 9
Avsluttende skriftlig eksamen	s. 9
Vurderingskriterier	s. 9
Evaluering av studietilbudene	s. 9
Vedlegg 1: Godkjente hjelpemidler til eksamen	s. 10
Vedlegg 2: Utvalgte forskrifter	s. 11

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydaskveien 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00

<http://www.mf.no>

Innledning

Studiefag og skolefag

Studiet i Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL 1 og KRL 2) tar faglig og didaktisk utgangspunkt i skolefaget KRL og i Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagperspektivene fra skolefaget står sentralt i studiet. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye tema innenfor dette lærestoffet.

Målgruppe og vilkår for opptak

Studiet retter seg i hovedsak mot lærere og andre som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget KRL eller vil skaffe seg grunnlag for videre studier. Målgruppen for KRL 2 er særlig lærere og andre som allerede har tatt KRL 1 eller tilsvarende. Det kan være 30 studiepoeng/10 vekttall KRL fra allmennlærerutdanning, 30 studiepoeng/10 vekttall KRL fra Menighetsfakultetet eller tilsvarende.

Vilkår for opptak til KRL 2 er generell studiekompetanse.

Progresjon og videre studium

Med tanke på progresjonen i studiet kan det være en fordel å ta KRL 1 eller tilsvarende før KRL 2. Men det er ingen forutsetning. Studieplanene er utformet slik at en også kan ta KRL 2 først. KRL 1 gir en bred innføring, med særlig vekt på det som er nytt i skolefaget. KRL 2 skal utvide kunnskapene, gi en viss faglig og didaktisk fordypning, styrke kvalifikasjonene for undervisning og legge grunnlag for videre studium.

Emne KRL 108 og 109 på til sammen 30 studiepoeng (ECTS-poeng) / 10 vekttall kan inngå i en emnegruppe i KRL innenfor den nye bachelorgraden.

Overordnede mål

Studentene skal

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulik bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk

- vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk
- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger
- tilegne seg bedre kjennskap til sentrale emner i faget og legge grunnlag for videre studium.

Mål og innhold

De overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med to emner, KRL 108 og KRL 109 med tilhørende delemner.

Emnestruktur og vektning

Hvert emne er på 15 studiepoeng / 5 vekttall. Ett vekttall tilsvarer tre studiepoeng. Hvert emne er organisert i tre delemner.

EMNER	DELEMNER	Poeng
KRL 108 Bibelen, religion og livssyn, fagdidaktikk	A. Bibelen	6,0
	B. Andre religioner og livssyn	4,5
	C. Fagdidaktikk	4,5
KRL 109 Kristen livstolkning, etikk og filosofi	A. Kristendommens historie	4,5
	B. Kristen livstolkning i dag	6,0
	C. Etikk og filosofi	4,5

Denne oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken er vektlagt. Grunnen er at fagdidaktikk også er integrert i de andre delemnene. Det bør også nevnes at det inngår etikk i flere av delemnene, ikke bare i delemnet *Etikk og filosofi*. Delemnet *Kristen livstolkning i dag* tar opp kristen etikk, og delemnet *Andre religioner og livssyn* tar opp etikk i ulike religioner og livssyn.

Litteratur

I det følgende er litteraturen satt opp under de enkelte delemnene.

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest to måneder før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

Litteratur merket L er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

KRL108: Bibelen, religion og livssyn, fagdidaktikk

(15 studiepoeng / 5 vektall)

Emne KRL108 er organisert i tre delemner: A. *Bibelen* (6,0 p), B. *Andre religioner og livssyn* (4,5 p) og C. *Fagdidaktikk* (4,5 p).

A. *Bibelen* (6,0 p)

Delemnet skal utvide den kunnskap og innsikt som studentene har tilegnet seg i KRL107. Det blir lagt vekt på mer grundig arbeid med bibeltekster, på utvidet kjennskap til bibelsk tematikk og på bruk av bibeltekster i opplæringen.

Studiet gir kunnskap om ulike eksegetiske tradisjoner/metoder for teksttolkning og evne til å bruke slike metoder til å tolke bibeltekster av ulike sjangre. Studiet skal også gi kjennskap til utvalgt bibelsk tematikk og til forholdet mellom den jødiske og den kristne Bibelen. I tilknytning til fagstudiet må studentene også arbeide med bruk av bibeltekstene i opplæringen.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til exodusfortellingen i 2. Mosebok 1–15,
- ha kjennskap til GTs poetiske, profetiske og visdomsteologiske litteratur,
- ha kjennskap til følgende avsnitt fra de profetiske bøker: Jes 7–9; Jer 1:1–2:19; 8; 31:31–40; 36; Am 1–3; 7–9,
- ha kjennskap til NTs brevlitteratur med vekt på følgende Paulusbrev: Romerbrevet, 1. Korinterbrev, Filipperbrevet,
- ha kjennskap til Paulus-fortellingen i Apostlenes gjerninger,
- ha kjennskap til Johannesevangeliet,
- ha kjennskap til metoder for teksttolkning og evne til å anvende disse metodene i analyse av følgende bibeltekster: 1 Mos 22:1-19; 2 Mos 20:1-17; Sal 8 og 23; Jes 6:1-13; Joh 1:1-18; 2:1-12; 3:1-21; 9:1-41; 11:1-57; 13:1-20,
- ha kjennskap til fagdidaktikk og bibeltekster som kilde for livstolkning (jf. emnet Fagdidaktikk),
- ha kjennskap til bruk av bibeltekster og barnebibler i skolen, inkludert tekster som er felles for jødisk og kristen tradisjon.

LITTERATUR

Arbeidsskjema for historisk arbeid med bibeltekster (2 sider)

Kartveit, M. (red.): *Det gamle testamentet. Analyse av tekster i utval*, Samlaget, Oslo, 2. utg. 2000, s. 78-81, 96-103, 124-153, 200-225, 231-254, 313-327, 354-360

Hvalvik, R. og T. Stordalen: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*, Det Norske Bibelselskap, Oslo 1999, s. 77-84, 107-155, 161, 232-245, 264-299, 315-319, 444-459

Hvalvik, R.: *Fra Jerusalem til jordens ender. Hovedtrekk i Apostlenes gjerninger*, Luther Forlag/Credo Forlag, Oslo 1986, s. 52-65, 105-132

Kvalbein, H.: *Hovedtanker i Johannesevangeliet*, Lunde Forlag, Oslo 1977, s. 26-96.

* Ramsfjell, A.: «Barnebibler og Bibelen for barn» i Rian, D.: *Bibel og bibeloversettelse*, Relieff nr. 37, Tapir forlag, Trondheim 1995, s. 67-95

* Rian, D.: "Det gamle testamente og den jødiske bibel – et fagdidaktisk memento" i Jørgensen T., D. Rian og O.G. Winsnes (red.): *Kropp og sjel: Festskrift til professor Olav Hognestad*, Tapir forlag, Trondheim 2000, s. 131-140

- * Skarsaune, O.: «Jesus er Messias», i (samme forfatter): *Da Skriften ble åpnet. Den første kristne tolkningen av det gamle testamente*, Den Norske Israelsmisjon/Nye Luther Forlag, Oslo 1987, s. 57-84

B. Andre religioner og livssyn (4,5 p)

Gjennom dette delemnet skal studentene bli fortrolige med begrep og metoder som blir brukt i studiet av religioner. De skal få innsyn i hvordan religioner fungerer som levende kilde for tro og livstolkning. På grunnlag av den tidligere innføringen i verdensreligionene skal studentene tilegne seg kunnskaper om mangfold og nyreligiøse strømninger.

Studentene skal gjøre seg kjent med ulike tradisjoner når det gjelder synet på religions- og livssynsdialog, og skal selv kunne lede og delta i dialog om religiøse og livssynsrelaterte emner. Studentene skal også tilegne seg grunnleggende innsikt i å arbeide med religions- og livssynsdialog i skolen.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om religionsvitenskapelige begrep, metoder og problemstillinger,
- ha god kunnskap om sammenligning av ulike religioner og livssyn
- ha kjennskap til mystikk i religionene,
- ha kjennskap til etikk i religionene,
- ha kjennskap til nyreligiøse strømninger med vekt på sjamanisme,
- ha kjennskap til økosofi og feminisme som livssyn,
- ha kjennskap til fagdidaktiske spørsmål: Religions- og livssynsdialog i skolen

LITTERATUR

- * Kværne, P.: «Tanker omkring studiet av religion», i P. Kværne og D. Rian: *Religionshistorie og religionsundervisning*, Tapir Forlag, Trondheim 1983, s. 9-29
- Eliade, M.: *Det hellige og det profane*, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 2002, kap. II, III og IV
- * Geels, A. & Wickström, O.: *Den religiösa människan*, Natur ock Kultur 1999, s.198-223
- * Breivik, N.O.: «Trommereisen: Mennesket, naturen og ånde verdenen. Grunntrekk ved den moderne sjamanisme», i A. Mosevoll (red.): *Brytninger i en ny tid*, NLA's årsskrift, Bergen 1996, s. 33-52
- * Pollan, B.(red.): *Samiske beretninger*, Aschehoug Forlag, Oslo 1997, s. 185-187, 268-274, 350-355, 374-382
- Jensen, T. og M. Rothstein: *Etikken og religionene*, Aschehoug Dansk Forlag, København 2002, s. 30-38, 128-144, 174-183, 216-229
- * Gilhus, I.S. & Mikaelsson, L.: *Nytt blikk på religion*. Pax, Oslo 2001, s.15-35
- Aadnanes, Per M.: «Et utvalg» i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s.9-20, 35-41
- * Hauge, A.: *Feminisme - livssyn eller politisk ideologi?*, MFs Litteraturtjeneste, Oslo 1997
- * Næss, A.: «Økosofi» i P. Hofseth og A. Vinje (red.): *Økologi, økofilosofi*, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1975, s. 150-163
- Leirvik, O.: *Religionsdialog på norsk*, Pax Forlag, revidert utgave Oslo 2000, kap. 1.4 og 4.2

C. Fagdidaktikk (4,5 p)

Fagdidaktikk inngår som deler i de andre hovedlelmene i planen. I tillegg blir fagdidaktikk regnet som et eget delemne. Dette delemnet omfatter tre ulike deler. I den ene delen skal studentene arbeide med en overgripende problemstilling i forhold til faget, nemlig identitetsutvikling og sosialisering i et flerkulturelt samfunn/en flerkulturell skole. I den tredje delen legger en vekten på analyse av ulike sjangre og bruk av ulike lese måter i møte med litterære tekster.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til identitetsutvikling og sosialisering i et flerkulturelt samfunn
- ha god kunnskap om skoleteoretiske og oppdragelsesteoretiske grunnlagsproblemer
- ha god kunnskap om sjangre og lese måter

LITTERATUR

- * Engen, T.O.: «Integrerende sosialisering i majoritetens skole», i T.O. Engen: *Like muligheter?*, Oslo 1994
- Asheim, I og S.D. Møgstad: *Religionspedagogikk. Tolkning, undervisning og oppdragelse*, Universitetsforlaget, Oslo 1987, kap. 2 og kap. 6-8
- * Ramsfjell, A.: «Skjønnlitteratur og religiøs sosialisering», i P.W. Bøckmann (red.): *Bibelske temaer i litteratur, film og teater*, Tapir forlag, Trondheim 1987, s. 127-160
- Skardhamar, A.K.: *Litteraturundervisning. Teori og praksis*, Tano Forlag, Oslo 1993, s. 13-58
- Svendsen, Å.: *Tekstens mønstre. Innføring i litterær analyse*, Universitetsforlaget, Oslo 1997 (9.opplag), s. 19-56; 83-128; 170-184

KRL 109: Kristen livstolkning, etikk og filosofi

(15 studiepoeng / 5 vektall)

Emne KRL 109 er organisert i tre delemner: *A. Kristendommens historie (4,5p)*, *B. Kristen livstolkning i dag (6p)* og *C. Etikk og filosofi (4,5p)*

A. Kristendommens historie (4,5 p)

Dette studieemnet omfatter kristendommens historie i Norge, og skal gi dypere innsikt i vår stedege, norske religiøse tradisjon. Det legges vekt på studiet av kirkens praksis og tros liv, og hvordan dette uttrykker seg i litteratur, salmer, kunst og arkitektur.

Studenten skal

- ha god kunnskap om kirken og den kristne kulturen i Norge gjennom historien: tro, samfunns syn, etiske idealer, estetisk uttrykk inkludert salmer
- ha kjennskap til fremveksten av de ulike frikirkesamfunn og de frivillige kristne organisasjoner i Norge
- ha kjennskap til kirkehistoriens fagdidaktikk

LITTERATUR

Elstad, H og Halse, P: *Illustrert norsk kristendomshistorie*, Fagbokforlaget, Bergen 2002
Didaktiske refleksjoner: www.fagbokforlaget.no/boker/kristendomshistorie.htm

B. Kristen livstolkning i dag (6,0 p)

Dette delemnet skal være en fordypning i sentrale emner i kristen tro og etikk. I tråd med skolefaget tas det utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. Samtidig legges det vekt på møtet mellom ulike kristne konfesjoner i dag og på forholdet til andre religioner og livssyn.

I arbeidet med den kristne tro skal studentene tilegne seg innsikt i sentrale emner knyttet til de tre trosartiklene og kunne plassere slike emner i en økumenisk sammenheng.

Studiet av kristen etikk har nær sammenheng med delemnet «Etikk og filosofi», men har også en viss sammenheng med «Andre religioner og livssyn». Studentene skal bli kjent med utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og kunne gjennomføre etiske resonnement i arbeid med konkrete etiske emner.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om sentrale emner fra tros læren, knyttet til de tre trosartiklene
- ha kjennskap til utvalgte konfesjoner
- ha kjennskap til kristen tro i møte med andre religioner og livssyn
- ha god kunnskap om etikk og menneskesyn som et grunnlagsspørsmål i kristen etikk
- ha evne til bruk av etiske resonnement på konkrete etiske tema
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Å undervise om kristen tro i vår flerkulturelle skole

LITTERATUR

Henriksen, J.O.: *Guds virkelighet. Hovedtrekk i kristen dogmatikk*, Luther Forlag, Oslo 1994, s. 67–201, 220–242, 265–284.

* *Felleserklæring om rettferdiggjørelsen*, Det Lutherske verdensforbund (LVF), Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, Mellomkirkelig råd, Oslo 1997/ 2000, kap. 4.1.- 4.7

Borgen, P. og B. Haraldsø: *Kristne kirker og trossamfunn*, Tapir, Trondheim 1993, s. 11-18, 43-54, 113-168, 195-203, 219-256

* Berentsen, J.M.: «Kristendommen og religionene», i J.M. Berentsen, T. Engelsviken og K. Jørgensen (red.): *Missiologi i dag*, Universitetsforlaget, Oslo 1994, s. 202–224.

Heiene, G. og S.O. Thorbjørnsen: *Fellesskap og ansvar. Innføring i kristen etikk*, Universitetsforlaget, Oslo 2001, s. 122–266

* Gravem, P.: «Sanningsspørsmålet i det nye kristendomsfaget. Med særleg vekt på det estetiske og det rituelle», i L.I. Magerøy m. fl. (red.): *Forankring og fornyelse. Kristendomsundervisning i endring*, Festskrift til Sigmund Harbo på 60-årsdagen, IKO-forlaget, Oslo 1997, s. 77–92

C. Etikk og filosofi (4,5 p)

Dette delemnet skal videreføre arbeidet med etikk og filosofi fra den første studieenheten. Studiet skal gi bredere og dypere kjennskap til allmenn etikk og moralfilosofi. Samtidig må en se sammenhengen mellom dette delemnet og innslag av etikk i de to foregående delemnene. Studentene skal tilegne seg kjennskap til aktuelle normative teorier fra moralfilosofien. De skal bli kjent med hvordan en bygger opp etiske resonnement, og de skal kunne bruke slike resonnement i arbeid med konkrete etiske problemer. Studiet skal også gi bedre kjennskap til forholdet mellom etikk og menneskesyn, gjennom arbeid med stoff fra nyere filosofihistorie.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til etiske resonnement (etisk argumentasjon), og evne til å bruke slike resonnement i arbeid med konkrete etiske emner
- ha kjennskap til normative teorier og verdilære
- ha god kunnskap om menneskesyn og etikk hos Kierkegaard, Sartre, Marx og Freud
- ha kjennskap til et utvalg konkrete etiske emner som er aktuelle i skolefaget.
- ha kjennskap til fagdidaktikk: etikk og filosofi i møte med elevenes livsverden

LITTERATUR

Johansen, K. E. og A.J. Vetlesen: *Innføring i etikk*, Universitetsforlaget, Oslo 2000, s. 116-179

Stevenson, L.: *Syv teorier om menneskets natur*, Cappelen, Oslo 1994, s. 17-39 og s. 73-130

* Hagen, J.Z «Kierkegaards eksistensfilosofi», i ds: *Eksistens og ansvar. Praktisk filosofi*, Gyldendal Dansk Forlag, København 1999, s. 103-113

* Filosofiske tekster av Kierkegaard, Sartre, Marx og Freud. Et utvalg.

Christoffersen, S.Aa. og T. Selvik: *Engasjement og livsytring. Innføring i etikk for pedagoger*, Tano Aschehoug, Oslo 1999 2.utg., s. 112-188

Schjelderup, A., Ø. Olsholt og B.Børresen: *Filosofi i skolen*, Tano Aschehoug, Oslo 1999, s. 53-76 og s. 230-246

Arbeidsformer

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskriving. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-mail. Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

Avsluttende skriftlig eksamen

For å avlegge eksamen, må kandidaten være student ved Det teologiske Menighetsfakultet. Eksamen består av en skriftlig prøve på 4 timer for hvert av emnene KRL 108 og KRL 109. Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Klage på karakter

For spørsmål om klage på karakter, jf. forskrift for klagebehandling (vedlegg)

Vurderingskriterier

Ved eksamen tar en sikte på å prøve studentenes evne til å finne fram og gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger på en teoretisk og metodisk gjennomtenkt måte.

Evalueringskriterier

Både studenter og lærere skal være med på å evaluere studietilbudene: undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Vedlegg 1

Godkjente hjelpemidler til eksamen

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, *til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

*som samsvarer med følgende bibelutgave

Annet

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. Oslo: KUF, 1996

KRL-boka. Oslo: Læringscenteret, 2002.

Hjelpemidler må studentene selv bringe med på eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Utvalgte forskrifter

1. STUDENTENES PLIKTER OG RETTIGHETER

Den som blir innskrevet som student ved Menighetsfakultetet, er automatisk også medlem av Studentsamskipnaden, med de plikter og rettigheter dette innebærer.

Frister for oppmelding til eksamen o.l. blir kunngjort i forelesningskatalogen*.

Studenter som avbryter sitt studium for mer enn ett semester eller for godt, skal sende skriftlig melding om dette til fakultetet.

En student som har gjort seg skyldig i grovt brudd mot de bestemmelser som gjelder på fakultetet eller i uverdigg adferd som i betydelig grad kan skade fakultetet i det allmenne omdømme, kan utvises for en tid eller for alltid.

2. FORSKRIFTER FOR EKSAMENSKANDIDATER

Oppmelding til eksamen, annullering av oppmelding

Oppmelding skjer skriftlig via semesterregistreringsarket *. For å få melde seg opp til eksamen, må en ha betalt semesteravgift.

Annullering av eksamensoppmelding må skje skriftlig og mottas innen en uke før prøven i vedkommende fag.

Studenter som ikke møter til eksamen eller trekker seg etter annulleringsfristens utløp, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen når gyldig forfallsgrunn ikke foreligger.

Alminnelige bestemmelser ved eksamensprøver

- a. Eksamenskandidatene må møte i god tid før prøven, og i tilfelle sykdom eller annen hindring melde fra om dette så snart som mulig. Om noen møter fram først etter at oppgaven er opplest/utdelt, kan vedkommende ikke delta i dagens prøve, men kan etter søknad gis adgang til å gå opp til utsatt prøve.
- b. Ingen notater må medbringes eller nyttes ved prøvene.
- c. Under prøven må ingen form for meddelelse finne sted mellom eksamenskandidatene uten gjennom inspektør.
- d. Ingen eksamenskandidat må forlate sin plass under prøven unntatt når vedkommende går ut sammen med en inspektør. En inspektør kan følge høyst 2 personer av gangen ut av eksamenslokalet.
- e. Ingen eksamenskandidat må forlate eksamenslokalet før tidligst en time etter at oppgaven er opplest/utdelt.
- f. Ved opphold utenfor eksamenssalen må ingen samtale om oppgaven eller overhodet om teologiske emner finne sted, verken med inspektøren eller mellom eksamenskandidatene innbyrdes.
- g. Besvarelsen innleveres senest når tiden er ute, uten hensyn til om den er fullført eller ikke.
- h. Den som har avlagt de skriftlige prøver, kan ikke unndra seg sensur for disse.
- i. Dersom noen overveier å trekke seg fra prøven, skal vedkommende først konferere med enten dekanus, undervisningsleder eller studieveileder, avdelingsleder eller faglærer.

*Deltidsstudentene med undervisning fredager/lørdager blir automatisk oppmeldt til eksamen ved innbetaling av semesteravgift.

- j. Den som trekker seg fra en prøve, har ikke adgang til å gå opp til ny prøve ved begynnelsen av det påfølgende semester, men henvises til de følgende ordinære eksamener.

Eksamensbesvarelsene

- a. Besvarelsene ved skriftlige klausurprøver føres inn på særlige innføringsark, som eksamenskandidatene får utlevert.
- b. Oppgavens ordlyd skrives av etter det utdelte oppgaveark og føres på besvarelsens tittelside. Under dette skrives det kandidatnummer en har fått tildelt, dato, men ikke noe navn.
- c. Fakultetet kan etter søknad gi adgang til å levere eksamensbesvarelses avfattet på et av de vanlige fremmedspråk. Søknad om dette må leveres sammen med eksamensoppmeldingen.
- d. Dersom en besvarelse er vanskelig å lese på grunn av utydelig håndskrift, forkortelser og lignende, må eksamenskandidaten være forberedt på ikke å få sensur.
- e. Det er ikke adgang til å føre inn eksamensbesvarelses med blyant.

Sykdom under eksamensarbeid og eksamen, kontinuasjon

- a. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å levere inn skriftlige hjemmearbeider til fastsatt tid og så snart som mulig sender inn en legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan vedkommende gis utsettelse med innleveringen. Av legeerklæringen må det gå tydelig fram i hvilket tidsrom studenten har vært sykmeldt, og om sykmeldingen var hel eller delvis. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen.
- b. Dersom en student på grunn av sykdom eller tvingende velferdsgrunner er hindret fra å møte til en prøve og så snart som mulig sender inn legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge vedkommende prøve ved kontinuasjon (utsatt prøve). Av legeerklæringen må det gå tydelig frem i hvilket tidsrom studenten er sykmeldt. Legeerklæringer og velferdsgrunner godkjennes av undervisningsadministrasjonen. Kontinuasjonsprøve skal holdes så snart studentens helse og forholdene forøvrig tillater det, om mulig innen det samme semester.
- c. Dersom en student blir syk under eksamen, må det som er utarbeidet av besvarelsen, innleveres til sensur før vedkommende forlater eksamenslokalet. I motsatt fall regner en at vedkommende har trukket seg fra eksamen. Dersom vedkommende innen en uke innsender legeerklæring som blir godkjent av fakultetet, kan studenten gis adgang til å avlegge prøven ved kontinuasjon (utsatt prøve) etter samme bestemmelser som i pkt. b. Legeerklæringer godkjennes av undervisningsadministrasjonen.

3. FORSKRIFT FOR KLAGEBEHANDLING

(Jfr. Lov om universiteter og høyskoler §51 og §52)

§ 1 Klage over formelle feil ved eksamen

Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller av styrets klagenemnd på vegne av styret.

Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 2.

Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Finner styret eller styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

§ 2 Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterer er fastsatt.

En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av sensuren framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved ny sensurering benyttes nye sensorer. Endring kan gjøres både til gunst og til ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.